Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...инай 1921 оной ...рин 21-hээ гарана | № 118 (13918) | 1975 оной майн 21, среда | Сэн 2 мүнгэн.

ПАРТИИН УРЯАДА ХАРЮУ

...ОРИГЖУУЛАГША ХҮСЭН

...партиимнай Центральна Комитет ажалшадай ...социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, үйлэдбэ...ин үрэ дүн туйлаха асуудалда hүүлэй үедэ ай...ехэ анхарал хандуулдаг болонхой. Энэнiшье ойлго...м ааб даа. Юуб гэхэдэ, бүри гушаад ондо дэл... стахановска хүдэлөөнhөө эхи абаhан социалис мү...хадаа улад зониие шэнэ амжалтада зоригжуулаг...эн болоо ха юм.

...да, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хан...э жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ хэблэлдэ тунхаг...hэн. Тэрэ Хандалга соогоо түрэл партимнай оро... арадай ажахын бүхы hалбаринуудай хүдэлмэри...э хандажа, юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэ... бүхы табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые ам...гаар дүүргэхыень уряалhан байна. Манай совхо...шад партиин энэ Хандалгые зүбшэн хэлсэхэ зуу...эсхэхы жэлдэ угтамжын түсэб-уялга баталан аба... Тиигэжэ мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ ху... табан жэлэйнгээ даабариие болзорhоонь урид ...эр зоригжоhон байгаа. Абаhан энэ уялгаяа ам...гаар дүүргэхын тула ажахымнай мадшад, бүхы ...эршэд жэлэй эхинhээ эршэтэй hайнаар хүдэлжэ

...hургуули дүүргээд, аймагай арадай сүүдэй сек... хүдэлжэ эхилээ hэм. Тиигэхэдэ — 1954 ондо ...ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар орон ...ехэ ажалай ябуулагдажа эхилhэниинь мэдээжэ. ...л ажалда хүдэлхэ хүнүүд дуталдадаг байгаа. ...э үедэ комсомолшууд болон залуушуул hайн ду...үдөө ажахыда хүдэлхөөр гаража эхилээ hэн ааб ...шье комсомолой путёвкоор түрэл колхоздоо (мү...з болонхой) ерэжэ, hаалиин фермэдэ хүдэлжэ ...эм. Хоёр жэлэй туршада hаалишанаар ажаллаад, ...онишон болоhон байгааб.

...эhээр арбан долоон жэл болошобо. Энэ үе соо ажахынгаа нэгэдэхи отделениин Уhата гэжэ газарта таhалгаряагүй хүдэлжэ байнаб. Гол түлэб гурбан хүн — минии нүхэр Георгий, Цырен-Дулма Дармаева гэгшэд отарадаа хүдэлнэбди. Гансал түл абалгын үедэ 1—2 хүн ерэжэ, ажалдамнай туhалдаг юм. Энэ жэлэй түл абалгын үедэ Санжай Убашеев, манай хүбүүн Виктор бидэнтэй хүдэлжэ гараба.

Цырен-Дулма Дармаева манай урдаа хаража ябаха хүмнай юм. Энэ нүхэр гансал эхэ хонидой отарада 25 жэл хүдэлнэ. Тиимэhээ хонин hүрэг харууhалха талаар баян дүй дүршэлтэй болонхой. Би хонишон болоhоор энэ нүхэртэй ходо сугтаа хүдэлнэб. Анха түрүүн Уhатада ерэхэдэм, намда эхэ мэтээр хандажа, урин налгайханаар хөөрэхэ, энэ тэрэ юумэ заажа үгэдэг hэн. Нүхэр талааршье hайн, сугтаа хүдэлхэдэ урматай даа. Юрэдөө энэ үе соо бэе бэеэ hайса ойлголсодог болообди гэжэ hанагшаб. Хонин ажалай нюусатай танилсуулха талаар Цырен-Дулма Дармаева минии багша гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйб.

Урда жэлнүүдтэ ажалдамнай тиимэ hайн үрэ дүн туйлагдадаггүй hэн. Тэрэнэй гол шалтагааниинь иимэ юм: отарадамнай үтэлhэн ба түлгэ хонид сугтаа харууhалагдадаг байгаа. Тиигэхэдэ эхэ хонидой, хурьгадай гарзалха ябадал олон байдаг hэн. Мүн үтэлhэн хонид олоор hубайрдаг бэлэй. Энэ ушарые ажахымнай хүтэлбэрилэгшэд мэргэжэлтэд ойлгожо, урзанданай хонин ажал нилээд гүримшуулагдаа.

Бидэнэр 1973 ондо түлгэ хонидые тушаажа абаа hэмди. Тэдэнээ зундаа hайнаар харууhалжа, бултыень үрэжүүлhэн байгаабди. Нёдондо жэл — табан жэлэй шиигхэхы жэл 100 түлгэ хонин бүриhөө 90 хурьган абтажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэhэн байна. Хонин бүриhөө 4 килограмм 100 грамм нооhон хайшалагдаа. Эдэы шэнээн ноохо бидэнэр түрүүшынхеэ абаhан байгаабди. Хурьгадые эхэhээнь hалгааха үедэ толгой бүринь 24 килограмм шэгнүүртэй болоод байгаа hэн.

Партиин Центральна Комитедэй Хандалгатай танилсаха зуураа, манай отарынхид энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаха, хониннhоо 4 килограммhаа бага бэшэ ноохо хайшалха гэhэн социалис уялга абаа hэн. Отарадамнай түл абалга гол түлэб дүүрэнхэй. Харууhалжа байhан хонин бүриhөө хурьган абтаад, мүнөө дээрээ хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай. Хониднай хүсэ шадалаар яhала hайнууд, гарзагүйгөөр ондо ороходо гэжэ hанагдана. Хурьгаднайшье өөдэргэн.

Совхозой партийна комитет, профсоюзай рабочком хонишодой ажалай дүнгүүдые hаяхан согсолон гаргаба. Манай отарын хонишод юhэдэхи табан жэлэй туршада хурьга абаха түсэбөө 104 процент дүүргээ гэхэ гү, али даабариhаа гадуур 105 хурьган абтаад байна. Энэ зундаа 13,5 центнер ноохо хайшалаа hаа, табан жэлэймнай түсэб дүүргэгдэхэ ёhотой юм. Энэмнайшье үлүүлэн бэелүүлэгдэхэ гэжэ hанагдана. Нёдондо зундаа отарын хонинhоо 21 центнерhээ үлүү ноохон абтаhан байгаа. Эдэ бүгэдые хараад байхада, бидэнэр табан жэлэй түсэбтэ даабариие дүүргэхэ аргатайбди. Бултадаа эбтэй эетэйгээр ажаллажал, иимэ дүнгүүдые туйлаабди гэжэ хэлэхээр. Илангаяа Цырен-Дулма Дармаевагай оролдосотой hайн ажалые онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб.

Хүн зоной ажабайдал hайжаруулха хэрэгтэ манай орон дотор айхабтар ехэ анхарал хандуулагдана. Энээниие өөhэдынгөө байдал дээрэ эли тодоор харуулжа болохоор. Манай совхоз экономикынгоо талаар нилээд бэхижэнги юм. hайнаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаряа үлүүлhэн хүнүүд ехэ салин хүлhэ, нэмэлтэ түлбэри абана. Жэшээнь, нёдондоной даабари үлүүлэн дүүргэhэнэйнгээ түлөө бидэнэр бүлөөрөө нэмэлтэ түлбэри болгон 5 хурьга, 2.900 түхэриг мүнгэ абаа hэмди. Энээнээ оруулалсаад тоолоходо, 1974 ондо hара бүридэ дунда зэргээр би 350 түхэриг слоhон болоноб. Иимэ түлөөhэ абажа байгаад, үшөөл hайнаар хүдэлхэ дуран хүрэгдэнэ.

Мүрысөөн... Энэмнай улад зониие шэнэ амжалтада зоригжуулагша хүсэн болоо гэжэ үшөө тэмдэглэхэ байнаб. Манай совхозой фермэ, отара бүхэн хоорондоо мүрысэдэг юм. Бидэнэр хоёрдохи отделениин Жамбал Чимитовэй отарын коллективтэй мүрысэнэбди. Тэдэнэйнгээ ажалаар ходо hонирхожо байгшабди. Мүнөө дээрээ бидэнэр түрүүлжэ ябана гээшэбди. Саашадаа юун болоноб, жэлэй дүн харуулна бээз.

В. БАЗАРОВА,
Захааминай аймагай Хамниин совхозой хонишон.

Юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ороохо тарияанай, бусад ургамалнуудай баян ургаса абаха социалис мүрысөөндэ оролсоhон Химнын совхозой (Сэлэнгын аймаг) механизаторнууд, тарияашад хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулжа байна. Мүнөө эдэнэр эртын ороохото ургамалнуудые тарижа дүүргээд, ешмээн, обёос тарилгадаа оронхой.

Тоёон, Сагаан Жалгын полинуудта Д. Доржиевай тракторна бригада хүдэлнэ. Эндэ ажалладаг трактористнууд Г. Шарапов, Ц. Гомбоев гэгшэд үдэрэйнгөө даабари 155—160 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Обёос таригдаха газар хахалжа байhан трактористнар (баруун гарhаа) М. ИСАКОВ, Ц. ГОМБОЕВ гэгшэдтэ бригадир Д. ДОРЖИЕВ заабари үгэжэ байна. 2. Ешмээн тарилга. Сеялкэшэдээр М. ШАПОВ, Л. КРИВОГОРНИЦЕВ хүдэлнэ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ТАРИЛГА, УhАЛАЛГА—ЗЭРГЭ

Энэ жэлдэ манай колхозой тракторно-тарияан ажалай бригаданууд хабарайнгаа тарилгые урда урдынхиhаашье эмхитэйгээр ябуулна гэхэдэ, ехэ алдуу болохогүй.

Жэшээлхэдэ, бүхы 2700 гектар шэнинсэмнай хүдэлмэриин арбан үдэр соо таригдаа гэхэ гү, али эртын ороохото тарияан майн 8-да таригдажа дүүрээд байгаа. Мүнөө 800 гектарта ешмээн, обёос баhал таригдажа дүүрэхэ дутэлбэ.

Түбхын түрүүн эртынгээ тарилгые түргэнөөр дүүргэхын түлөө оролдохын хажуугаар, газар элдүүрилхэ, үрэhэ тариха хүдэлмэриие hайн шанартайгаар бүтээхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулаабди. Газар хахалха, элдүүрилхэ, тариха хүдэлмэринүүдэй хоорондо забhар гаргахагүй гэжэ оролдообди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай эндэ ган гасуур боложо, бүхы тарияалан дээрэhээ гектарай миил 4—5 центнер ороохон абтаа hэн. Тиимэhээ энэ жэлдэ газар тарияалангай хурьhэнэй шииг нойтоной багашаг байhаниие хараада абан, тэрэниие шадаал hаа hайнаар хэрэглэхын тула хабарай хара hалхинда газарай хаташахаhаань урда, тарияагаа эртэшэг тариха гэжэ шиидээбди.

Мүн эртын паар баhал урда урдынхиhаа эртэ хахалжа эхилээбди. Мүнөө бүхы 800 гектар эртын паар нэгэ дахин хахалагдажа дүүрэбэ.

Отделени, бригада, агрегат, механизатор бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөө үрэ ехэтэйгээр эмхидхэжэ, хээрэ хүдэлжэ байhан механизаторнууд, тарияашадай hайнаар ажаллаха, амарха hайн эрхэ байдал бии болгообди. Илангаяа полевой стануудые hайнаар түхеэржэ, бүхы хэрэгтэй юумээр хангаабди. Эдэ бүгэдэ хүн бүхэнэй эрмэлзэл ажалай эдэбхиие нилээд дээшэлүүлээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Колхоз дотор дэлгэрhэн мүрысөөндэ Ягодный отделениин бригада (бригадирынь В. Н. Малодеев), нэгэдэхи тракторна бригада (бригадирынь Л. Д. Будацыренов) түрүүлжэ ябана. Эдэ бригадануудай бэрхэ трактористнууд Ринчима Чагдуров, Альберт Ахметханов, Павел Федотов гэгшэд сеялкээр үрэhэ тарихадаа даабаряа 130—140 процент дүүргэнэ.

Гэхэтэй хамта тарияалан дээрэ хэхэ ажалнай үшөөл ехэ байна. 2000 шахуу гектарта оройн, тэжээлэй ургамалнуудые (силосэй, мүн зелёнко гэхэ мэтэ) тариха байнабди. Бүри hаяар 60 гектар дээрэ хартаабха, 650 га газарта кукуруза тарижа захалхамнай. Мүнөө газарынь гол түлэб үтэгжүүлэгдээд, хахалагдаад, хурьhэниинь нягтаруулан даруулагданхай.

Байгша ондо манай колхозойхид бүхы тарияалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 11 центнерhээ бага бэшэ ургаса хуряахын түлөө тэмсэхэ юм.

Тарияалан дээрэ хүдэлжэ байhан механизаторнуудhаа дутуугүйгөөр баhал луговодууднай ажаллана. Габшагай хоёр hарын туршада сабшалан дээрэ 5 мянган тонно шэбхэ зөөгдэжэ, тараагдаа. 900 гектар газарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Бүхыдөө уhалагдадаг 1600 гектар сабшалангай 1300 гектартань уhан гаргагдаа. Мүнөө газар уhалалгада 19 хүн хүдэлнэ. Түрүү луговодууд Шаймин Ахметханов, Ширап Очиров гэгшэд бүхы сабшалангаа нэгэ дахин ундалуулжа дүүргэнхэй. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүхы сабшалангай га бүриhөө 17 центнерhээ бага бэшэ үбhэ абаха зорилготойбди.

А. ЦЫДЕНОВ.
Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

...УУЗИКУ ТАРИХААР БЭЛДЭНЭ

...малай шухала хоол ...тэ тэжээл куузику ...урбын совхоз бэлэд... Рассада hүүлгана, ... гаргана. парник ...Шабагановай даа... 14 гектар куузику таридаг юм. Тус звено агрономой заабаряар, анхарал оролдолгын ашаар жэл бүри үндэр ургаса хуряадаг заншалтай. Буртаг үбhэн болон бусад хоротонтой тэмсэдэг, газараа саг болзор соонь уhалдаг. Юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ тус звено үндэр ургаса ургуулха гэжэ хаба шадалаараа оролдоно.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН ХАМТЫН СУГЛААН

СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаан майн 19-дэ Эрдэмтэдэй московско байшан дотор болоо. СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй мүнөөнэй бүридэлэй этигэмжэ түлөөлэлгын болзоройнь дүүрэhэнтэй, СССР-эй АН-ай президентын уялгаhаа сүлөөлхэ тухай академик М. В. Келдышэй гуйлтатай дашарамдуулан, эмхидхэлэй хэдэн асуудалнууд энэ суглаан дээрэ хаража үзэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Ороной эрдэм наукын дээдэ эмхи зургаанай хүтэлбэрилэгшэ байхадаа академик М. В. Келдышэй эрхилhэн ажал ябуулгые КПСС-эй Центральна Комитет үндэрөөр сэгнэнэ. СССР-эй Наукануудай академиин научна шэнжэлгэнүүдые эмхидхэхын тула тэрэнэй ябуулhан эршэмтэй, үрэ түгэс хүдэлмэринь, союзна республиканууд дотор, ороной ехэ ехэ центрнүүдтэ эрдэм наука хүгжөөхэ гэжэ саг үргэлжэ оролдодог, ехэ ехэ шэнжэлгэнүүдэй талаар научна эмхи зургаануудай ажал ябуулгые тааралдуулан хүтэлбэрилдэг байhаниинь орон доторхи эрдэм наукын амжалтануудые туйлалгада туhа хүргөө. СССР-эй Наукануудай академиин президентын тушаал даажа олон жэлдэ, үрэ түгэсөөр хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө нүхэр М. В. Келдыштэ партиин Центральна Комитет баяр баясхалан хүргэнэ гэжэ М. А. Суслов хэлэбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин президентын уялгануудhаа сүлөөлхэ тухай академик М. В. Келдышэй гуйлтые хангаха, тиихэ зуураа СССР-эй Наукануудай академиин президиумэй бүридэлдэ үлөөхэ, тэрээндэ баяр баясхалан соносхохо гэжэ СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаан шиидхээ.

СССР-эй Наукануудай академиин 250 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хэмжээ ябуулгануудай 1975 оной октябрьда дүүрэхэеэ байhантайнь дашарамдуулан, СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй этигэмжэ түлөөлэлгые 1975 оной ноябрь хүрэтэр hунааха гэжэ, хамтын суглаан шиидхэбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин президентын уялгануудые гүйсэдхэхыень СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент В. А. Котельниковтэ даалгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, академик Б. Н. Пономарёв «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаhан илалтын бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанар» гэhэн элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

Баатар хэрэм Брестдэ митинг болобо

МИНСК. (ТАСС). Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашизмые бута сохиhон илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдажа Белоруссиин ниислэлдэ зарлагдаhан, Эб найрамдалай тала баригшадай уласхоорондын уулзалгада хабаадагшад майн 19-нэй үдэр түүхэ домогто орогшо Брестын баатар хэрэмдэ ошожо хараба. Гайхамшаг ойдо зорюулагдаhан митинг эндэ болоо.

Хэрэмые хамгаалгада хабаадагша А. Д. Романов митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. Сэрэгшэ ябаhан, коммунист, агууехэ Ленинэй эмхидхэн байгуулhан гүрэнэй гражданин би дайнда эсэргүү, арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө тэмсэлдэхи нэгэдэл болон эмхидэлээ улам бэхижүүлхыень оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ хамтадхахыень үнэн сэхэ бодолтой бүхы хүнүүдые уряалнаб.

Манай Ленинскэ партиин, Совет гүрэнэй эб найрамдалта гадаадын политикые үнэн зүрхэнhөө hайшаан, бүрин дэмжэнэб гэбэ.

Тэрэшэлэн тэмсэлшэд-ветерануудай югослав холбооной секретарь Б. Голович митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Митингдэ хабаадагшад Мемориалай мүнхэ галай дэргэдэ венок табяад, наhа бараhан сэрэгшэдэй дурасхаалда зорюулжа, минутын турша соо дуугай байба.

ХОЁР НОРМО ДҮҮРГЭНЭ

hүүлэй табан хоногой дүнгөөр гурбадахи отделениин (эрхилэгшэнь М.-Д. Дондоков, тракторна бригадын бригадир Ж. Жалсараев) механизаторнууд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, совхозой дирекци болон парткомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Тус отделени ажахы соогоо эгээн түрүүлэн эртынгээ тарияа тарижа дүүргээд, бүхы ажалаа hайн шанартайгаар хэhэн байба. Эндэхи бэрхэ тракторист, коммунист Цыденжап Намдыков ДТ-75 түхэлэй трактораар газар хахалхадаа, халаанайнгаа даабариие хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Тиигэжэ тэрэ үнгэрhэн 10 хоногой дүнгөөр дамжуулгын Улаан туг, 25 түхэриг мүнгэн шан абаа. Дүршэлтэй механизатор Евгений Спиридонов газар хахалалта дээрэ баhал эрхим үрэ дүн туйлажа, хоёрдохи hуурида гараа.

Майн 19-нэй мэдээгээр совхоз дотор бүхыдөө 1550 гектар шэниисэ таригдажа, эртын ороохото ургамалай тарилга дүүрэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ тарияашад, механизаторнууд ажалайнгаа эршэ hуладхангүй обёос, кукуруза, хартаабхаяа тарижа эхилэнхэй.

Ц. ЦЫРЕНОВ.
Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой парткомой секретарь.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ

ТАРИЛГЫН ДОБТОЛГО ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

Саянай совхоздо хабарай тарилгын хаhа түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Илангаяа Загтадай отделениин механизаторнууд өмхитэйгээр тарилгаяа эхилээд, дүүргэхэ ойртонхой. Отделениинүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ 4-хи отделениин механизаторнууд шалгарна. Эндэ 470 гектар шэниисын 400 гектарынь, 60 гектар горох, 180 гектар обёос таригдаа. Тарияалан дээрэнь хоёр халаанай хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй. агрегадуудынь кадрнуудаар хүсэд дүүрэн хангагдаhан байна. Таба, арбан хоног бүхэндэ хүдэлмэриинь дүнгүүд гаргагдана.

Дүршэлтэй механизатор Иван Дагбаевич Лопсонов ажалай жэшээ харуулна. Тэрэ халаан соогоо 26 гектарай орондо 40—45 гектар тарина. Мүн комсомол хүбүүн Александр Очиров аха нүхэрhөө нэгэ бага хожомдобошье, тарилгаяа тон hайнаар хэнэ.

Культиваци хэхэ ажал дээрэ комсомолшууд Валерий Садаев, Буда Арбалжинов, аха дүүнэр Саян ба Александр Аюшеевтэн халаанайнгаа даабаринуудые холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр булта нормын ёhоор 18 гектарай орондо 26 гектарhаа дээшэ газарта культиваци хэнэ.

Коммунист Янчиб Сыдыпович Ошоров шадамараар, hайн шанартайгаар газар хахална, үдэр бүхэндэ хоёр нормо дүүргэнэ. Комсомолшууд Балжан Ошоров, Борис Машкеев гэгшэд халаанайнгаа даабариие 130—140 процент дүүргэнэд. Отделениин эрхилэгшэ Сергей Лопсонович Гонгоров, агроном Владимир Жамсаевич Борхонов, тракторно-тарияан ажалай бригадир Данжунай Дагбаевич Лопсонов гэгшэд ажалаа hайнаар эмхидхэнэ, механизаторнуудтаа али болохоор туhалхые оролдоно. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, механизаторнуудта хэрэгтэй бүхы эрхэ байдал полевой стан дээрэ байгуулагдаа: бани баригданхай, улаан булан, амарха таhалга бии. Тогоошон Галина Лопсоновна амтатай эдеэ шанана.

Мастер — заhабарилагша, коммунист Намсарай Зундуевич Маланов механизаторнуудай дунда тон хүндэтэй хүниинь юм. Тэрэ хори гаран жэлдэ механизатор ябаhан хүн хадаа уралан наринжуулха талаар ехэ дүйтэй хүн. Мүнөө тэрэнэй хэhэн сеялкын сцепкэ 1500 түхэриг арьбалха арга олгоhон байна.

Шэнээр байгуулагдаhан 5-дахи отделени нэгэ бага хүндэ байдалда оробо. Майн 12-ой мэдээгээр эндэ 790 гектар ороохото ургамалнуудай ойролоол 60 гектарынь таригдаад байгаа. Юун болооб? Хүтэлбэрилэгшэдэйнь хэлэhэнэй ёhоор тарилгынгаа техникые хубаахадаа, 5-дахи отделенидэ хуушан трактор болон сеялкэнүүд үгтэhэн байгаа юм ха. Тарилгын ажалай халуун хаhын үедэ, жэшээлхэдэ, нүхэр Гармаевай «ДТ-75» трактор 10 хоног, Аюшеевэй сеялкэ 5 үдэр соо хэрэглэгдээгүй. Сеялкэнүүдынь ходо эбдэрнэ. Иимэ шалтагаанhаа боложо, газарайнь хүрьhэн муугаар элдүүрилэгдэнэ, тарилга муу шанартайгаар ябуулагдана.

Иимэ хүшэр байдалай тохёолдоhые мэдэhэн совхозой хүтэлбэрилэгшэд яаралтай түргөөр хэдэн трактор эльгээжэ, отделениин механизаторнуудта туhа хүргэбэ.

Хойто үдэрынь шалгалтын бригадын гэшүүд «Восточные Саяны» колхозой полинууд дээгүүр ябаба. Михаил Пурбоевич Леонтьевой хүтэлбэрилдэг Галбайн отделениин тракторно-тарияан ажалай бригада амжалтаараа маапарые баясуулба. Эндэ горохоёо хуу тарижа дүүргэнхэй, хэдэн зуугаад гектар шэниисэ таригданхай байба. Минеральна үтэгжүүлгэ болон аммиагай уhа тус тустань 288—200 гектарта оруулаа. Тарилгын хүдэлмэри hайн шанартайгаар үнгэргэгдэнэ. Механизатор Ардан Доржиевич Гыргенов сеялкэшэн Бадарша Доржиевич Пархаев хоёр халаанайнгаа даабариие 150—170 процент дүүргэнэ. Эдэ нүхэд хоюулаа коммунистнууд юм. Мүн коммунист Дүнзэн Молонович Дансаранов газар хахалхадаа ажалай үндэр жэшээ харуулна. Трактористнар Д. Д. Хамагаев, Л. М. Жамбалов, С. Ш. Озбонов гэгшэд халаан соо 6 га газар хахалха нормоёо 8—9 гектарта хүргэнэ.

Гушаад жэлдэ механизатораар ажаллаhан пенсионер, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто Дамнин Шагжиевич Истаев культиваци хэхэ зуураа, халаанайнгаа даабариие 150—170 процент дүүргэнэ.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ энэ отделениин тарияашад зарим полиингоо гектар бүхэнhөө 25-аад центнер, бүхы талмайнгаа гектар бүриhөө 15-аад центнер ороохо хуряажа абахаар хараална.

Тэрэнэй хүршэ Таалын отделениин механизаторнуудай ажал хэрэгынь hайн. Эндэ механизаторнууд И. Л. ба А. Г. Сороковиковтон, А. А. Домышев гэгшэд ажалдаа онсо шалгарна.

Зүгөөр Хуурай-hубагай отделенидэ нэгэ бага ондоо байдалтай. Отделениин зарим газарта ажалынь муугаар ябуулагдана. Бидэ Хандиртан гэжэ газарта ошобобди. Эндэ газарынь муу шанартайгаар элдүүрилэгдэнхэй. Полинь тэгшэ бэшэ, тиимэhээ үрэhэнэй сроохон газар дээрэ хэбтэнэ. Энээниие тоо бүридхэгшэ Е. Л. Майдарханов, В. А. Унаев, отделениин агроном А. Т. Бандеев гэгшэд харабашье хэмжээ абаагүй.

Элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудай ёhоор эдэ хоёр ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд горитойхон тобшолол хэжэ, саашадаа иимэ алдуу эндүүнүүдые гаргахагүй, эртынгээ ороохото культурануудые хараалагдаhан саг болзор соонь тарижа дүүргэхын тула бүхы хэмжээнүүдые абаха бээз гэжэ найданабди.

С. ЦЫДЕЕВ,
аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.
В. СЕМЕНОВ,
«Саян» газетын бэшэгэй таhагые даагша.
Б. ЯБЖАНОВ,
манай корр.

ТҮРҮҮШЫН ЗАМ ТАТАГШАД

1974 оной августын 19-нэй үглөөгүүр эртэ Байгалай шэлын оройдо МИ-8 гэжэ вертолёт һууба. Энээн сооһоо бууһан хүнүүд үдэшэлэн, тээ хоёр уужам майхан татанхай, доошо ороһон зүргэ харгын хажууда гадаһа зоогоод: «Тоннельнэ отрядай 6-дахи участок. Начальнигынь В. Усенко» гэһэн таблица хадаба.

Тэрэ үдэр үндэр үулын забһарта хадагдаһан гадаһан Дабаан гэжэ тосхоной һуури табиһан үдэр болобо. Эндэ ерэһэн барилгашадай намтар бүри урда тээнь эхилһэн байха. Буряад орон ерэхэһээ урда тээ эдэнэр Кавказай орьёлнуудһаа эхилээд. Шпицберген арал хүрэтэрөө ороной бүхы заха хизаартахи барилгануудта хүдэлжэ байһан зон юм.

Участогые даагша Владимир Усенко тоннель баридаг мэргэжэлтэй хүн. Абакан — Тайшет гэжэ замда тудалдаһан хада хабсагай һайн мэдэхэ. Жэлэй урда тээ Москвагай метрополитенэй нэгэ участогай барилгые хүтэлбэрилжэ байгаа. Энэ барилгые ашаглалгада оруулха саг ойртоод байба. Владимир һамгантаяа Хара далайн эрье амархаар бэлдэнхэй. Бүри мордохынгоо урда тээ замынь һэлгэбэ. БАМ ошохо боллолой.

— Юундэ энээн руу ошохоёо һанаа һэмта? — гээд уулзамсаараа асуубаб.

— Иимэ тоннельнүүдые татажа үзэглөөгүй, — гээд, түр зуура бодолгото болонтороо, — орон доторшье баригдаагүй юм.

Түрүүн зам гаргажа һурамхи болоһон лэ барилгашан хүн иимэ газар худар тэгүүлхэ бшуу даа. Тиимэһээ Усенкэтэй хамта хүдэлһэн нүхэдынь хойноһоонь һубариһаар ерээ. Дабаанда хүдэлжэ байһан 29 хүнэй 23-ниинь урдань сугтаа хүдэлөөшэд юм. Метрогой барилгада, Абакан—Тайшедтэ, Чиркейскэ ГЭС гэхэ мэтэ орон доторoo элитэ болоһон барилгануудта хамта хүдэлһэн байна. Хойто-Байгал ерэхэдээ, эдэнэр бэе бэедээ дадаһанхай, хамта ажаллажа, нэгэ ёһо заншалтай болонхой байба бшуу.

Бэе бэеэ мэдэхэ зон нэгэ коллективтэ сугларһаниинь ехэл һайн байна. Дээдэ гарай тоннельщигүүд болоно. Тоннельщик гээшэ тусгаар мэргэжэл юм. Николай Пархитько маркшейдер мэргэжэлтэй. Ондоогоор хэлэхэдэ, газар дорохи залуурша (лоцман) болоно. Энэ мэргэжэлтын ажал иимэ жэшээгээр харуулая. Хоёр ондоо газарһаа нүхэ (тоннель) малтахадаа, урда урдаһаа сэб сэхэ ерэжэ мүргэлдэхөөр хэмжэхэ хэрэгтэй. 15 миллиметрһээ ехэ алгасаан гараха ёһогүй.

—Нормоһоо һэлгэхэ ушар байха гү? — гэжэ Пархитько гэтшэһээ асуубаб.

— Мэдэнэгүйб даа, юрэдөөл, табан миллиметрһээ ехээр һэлгэдэггүй юм, — гээд Николай мүрөө хабшаба.

Иимэ тон эрхим мэргэжэлтэд Дабаанда сугларaа. Хадые һэтэ нүхэлжэ гарахын тулада һүхэ, хюрөө барижа, дээгүүрнь зэрлиг тайга соогуур самсаал сабшажа, харгы татаха баатай болоһон байна. Теэд газар доро хүдэлдэг зон модо отолходоо шадабаригүй байба. Тэрэ мүртөө салингынишье бага даа. Хэды тиимэшье һаань, эдэнэр бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаа. Байгалай шэлэһээ түмэр харгы хүрэтэр 600 километр зэрлиг ой тайга юм. Гансал самолёдоор эндэ ерэжэ болохо. Вертоледто гэр ашаад, эндэ асархагүйш. 40—50 градус хүйтэндэ майхан соо байхам гэхын аргагүй. Үшөө дээрэһээнь һалхилха. Яалтайб? Тоннельнэ отрядай хүтэлбэрилэгшэд Дабаанда землянкануудые малтаха гэжэ шиидэбэ.

Габшагай олон барилгада хабаадаһан Дабаанай барилгашад байра байдал һайнаар түхеэрхэ гээшые тон шухалада тоолоно. Тиимэһээ эдэнэр ондоо шиидхэбэри абаба: модо отолжо, гэрнүүдые барижа эхилэлэй. Октябриин революциин һайндэр болотор эндэ зохидхон тосхон бодобо. Тон түрүүн метро баригша, Социалис Ажалай Герой В. Полежаевай нэрээр тосхонойнгоо ори ганса үйлсые нэрлэбэ.

Үбэлэй һаари хүйтэн соо Дабаан ерээб. Барилгашадай зүб шиидхэбэри абаһыень эндэ бэеэрээ хараaб. 50 градус хүйтэнэй болоходошье, эндэхид нимгэн одеяло доро унтажа байгаад һэн. Бани, пекарни, столово бии. Шэнэ ерэгшэдэй орохо байшан бэлдэгдэнхэй. Мүнөө дээрээ энээн соогоо теннисэй стол табинхай, сүлөөтэйдөө наадана.

Модошоной мэргэжэлтэй бэшэшье хадаа тоннельщигүүд шэрэнги ой соогуур самсаал сабшахадаа, бэрхэ байһанаа харуулба. Энэ бэлэн хэрэг бэшэ даа. Метрһээ үлүү саһан унанхай. Энээн соогуур ойможо ябаад, модо отолхо хэрэгтэй. 40 градусһаа дээшэ хүйтэн болоходо, газаа ажал хэхэгүй гэһэн заабари бии гээшэ. Тиин эндэ үдэр бүри шахуу 40 градус хүйтэн болодог, һалхигүй үдэр гэжэ байхагүй. Тиигээшье хадань эндэхид нэгэшье үдэр мини һуугаагүй.

Үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ Дабаанай барилгашад ехэ шалгалта дабажа гараа. Эндэ трактор, техникэ асарха хэрэгтэй болобо. Энээнгүйгөөр харгы татахагүйш. Ехэ юумэ ашаха машина үгы гэжэ вертоледой пилодууд арсаба. Ой тайга соогуур техникые хүлөөрнь абаашахаһаа бэшэ аргагүй гэжэ хөөрэлдэнэ. Үнэн дээрээ энэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. 4-дэхи участогай механизаторнууд Куолаһаа дабаанда гараха һэдэлгэ хээд. ядахадаа гэдэргээ бусаа һэн. Эндэхи ой тайгые отоһэтэ зайһан ангуушадшье тракторые шэлын оройдо гаргажа болохо гэжэ этигэдэггүй байба. Хабсагай, буртаг шэрэнги... Иимэ байдалай тохёолдоходо, В. Усенко хүнүүдээ суглуулаад, ушараа хэлэжэ үгөөд:

— Яахамнайб? — гэжэ нүхэдтөө хандаба.

Участогай механик Михаил Сергеевич Беликов бодоод, иигэжэ хэлэбэ:

— Техникэ абажа гарахам. Хэн намтай ошолдохоб? Коллективэйнь гэшүүд Беликовые һайн мэдэхэ байба. Москвагай метрополитенэй барилгада, Абакан—Тайшедэй түмэр харгын барилгада хамта ябалсаһан юм. Эндэ, Дабаанда ерээд электрын гэрэлтэй болоһоноо эдэнэр һайн мэдэнэд. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 6 болотор Дабаан тосхонойхид керосин лаампатай байгаа. Нэгэтэ Михаил Сергеевич Нижнеангарскда хамагаа тонүүлшаһан, хаясаанай 4 дизель хараба гээшэ. Эдээниие суглуулжа, хоёр сүүдхын туршада хоёр станци холбобо. Эдэ агрегадуудые шаггагалаад, Дабаан абаашажа үгыт гэжэ вертолетчигуудые гүйба. Удаань үшөө гурбан сүүдхэ соо энэ хүн дизельнүүдээ хабсараа, шэжэм утаһа татаа. һайндэрэй үдэшэ энэ тосхоной байшангуудта электрын лампочка нособо. Беликовтэ баяр хүргэхэеэ нүхэдэйнь ерэхэдэ, орондоо оронхой. «минии таһалга соохи лампочка унтараагыт даа. Үргэһэмни хүрэнэ...» гэжэ хэлэбэ.

Беликовтэй ошолдохо зон захаһаа. Дүршэл ехэтэй 4 механизаторые, тэрэ тоодо эндэхи ой тайга һайн мэдэхэ Александр Литвиновые шэлэбэ.

Энээн тухайда Литвинов иигэжэ хөөрэнэ: «Долоон хоног соо 40 километр ябаабди. Наймадахи үдэртөө хүнэһэмнай дууһалай. Замайнай хахад үлэнхэй. Тиин иимэ байдалда ороходоо гэдэргээ бусажа болохоор аабза. харгымнай дабтагданхай. Үдэртөө хоёр дахин вертолёт элижэ, манние харадаг һэн. Тэмдэг үгөө һаа, эдеэ хоол хаяжашье үгэхэ һааб даа. Теэд Леня Приставка (эгээл залуумнай): «Һэ, Маресьев 18 сүүдхэ соо өөһэдынхид тээшээ жүдхөө хамнай. Бидэнэр юугээрээ доротоо зомбибди» — гэбэ. Саашаа ябаабди.

Замдаа тудалдаһан горхо гаража ябатарнай сүмэрөөд, тракторнай доошоо шэнгэжэ эхилбэ. Газаа 30 гаран градус хүйтэн. һүни. Фараа аһаагаад. Беликовтэеэ тэрэ трактораа задалбабди. Һүүлдэнь дахин хабсарбабди. Иимэ хүйтэндэ гараа түмэртэ няалдуулжа байгаад хүдэлхэдэ, бэлэн бэшэ байгаа һэн.

Нэгэ үндэр хада өөдэ махажа эсэшөөбди. Шадалшье һалаа. Саһан руу хэбтэшэбэбди. Хүнэй яагаашье хада бодохо шадал үгы даа. Тээ байд гээд. Беликовнай бодоод лэ хүрзэ барин, харгыгаа сэбэрлэжэ оробо. Энэ хүн бултанаймнай эсэгын тухай наһатай.Ингэжэ байхыень харахадаа, яахабши, булта харайлдажа бодобобди.

Горючимнай дууһаад, ябагаар хада өөдэ жүдхэнэбди. Леня хүбүүмнай түрүүн нэгэ зэмьеэ обёорбо. Хахад баанха тушенко, нэгэ багса печени тэндэ байба ха. Хойноһоонь ерэхэдэмнай, гал түлинхэй, сай бусалгажа байба. Энээниинь эдижэ, сайлажа, халуу ороод мэдэхэдэмнай, Леня юушье эдингүй үлэһэн хэбэртэй. «Үгы, шимнай... «Битнай бултанһаатнай залуу ха юмбиб даа. Тэсэнэ аабзааб», — гэбэ.

12-дохи үдэртөө тосхоноо бусабабди. Унтажа амараад, үглөөгүүр эртэ солярка абажа, техникэдээ ошолойбди. Декабриин 24-дэ машинануудаа асараабди. «Эй, нүхэд, битнай үсэгэлдэр 48-тай болоһон байгаалбеэ...» — гээд Беликовнай үдэшэлэн дуугарба.

Шэнэ коллективтэ һаял орожо байхадаа, бэрхэшээлтэй аяншалгын һүүлээр А. Литвинов энэ түүхэ тухай намда хөөрөө һэн. Удаань һара үнгэрһэн хойно Нижнеангарскда уулзахадаа, Александр шэнэ газартаа һууриинжанхай, «манай Дабаанда» гээд хөөрэ... болоһон байба.

Бүлэдөө шэнэ хүнии... гэнөөр. зохидоор оруу... гээшэ тоннельщигүүдэй ... ёһо заншалнуудай нэгэн... лоно. Тоннель малтаха... шые оттолон хараа... хүн байг. хамаагүй, колле... тивтэе абаад, һургадаг ... юм. Ёһото һайн хүнүүд ... байг. Эгээл иимэһээ Але... сандр Литвинов, армиһаа ... бигдаһан Леня Приставка ... бэшэшье шэнэ хүнүүд ... коллективтэ орожо, һууриi... олонхой. Эндэ ажаһуугшад... гурим ёһо һайн һайхан ... хы юумые «минии» ... ёһон гэжэ үгы, харин ... най» гэдэг юм. Болы... хуудаһа үгэхэ ушар ... байхагүй. Үбдөө һаа, ар... луул. Шинии нормые нүх... шни дүүргэхэ. Хэн нэгэ... посылка ерээ һаа, булта... болохо. Молдавиин ком... доор, Украинын яблок... Сибириин салаар ... хүндэлөөд һэн.

Хабар ерэжэ, эдэнэ... ажал нэмээ. Байгалаар, ... то эрьеэрэнь харгын та... дахада, автомашинанууд... тракторнууд олоороо яба... эхилээ. Тоннелиин хоёр ... лын үүдэнүүдэй түхеэрэл... нүүд, тоннелиин бүхэлд... нүүд болоод бусад шуха... ашаанууд шэрэгдэнэ. Ал... лиин эхеэр эдэ түхеэрэ... нүүд Дабаан руу эльгээгд... жэ эхилэлэй.

Үшөө нэгэ хэды сагай ... гэрхэдэ, ой модонһоо сө... лэгдэһэн талмайда булад ... хэлэлгэнүүд зоогдохо. И... жэ эдэнэр хабсагайн түн ... түрүүшын алхам хэхэ ...

А. СОКОЛОВ.

ҺАЙШААЛТАЙ ЖЭШЭЭ КОММУНИСТНУУД ҮҮСХЭЭ

«Дружба» колхозой механизаторнуд түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй хабарай тарилгада эрхим һайнаар бэлдэхые уряалан, үнгэрһэн намар аймагайнгаа тарян ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан байгаа. Тиин тэдэнэр үүсхэл гаргаһан нэрэ солодоо хүрэжэ, хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаба. 70 трактор, 43 плуг, 31 сеялкэ болон газар элдүүрилхэ бусад машинанууд түсэб болон графигай ёһоор саг болзортоо заһабарилагдаа, һайн шанартай хүрэнгын үрэһэн бэлдэгдээ һэн.

Энээнэй ашаар колхозой механизаторнууд тарилгын хүдэлмэрие хаһа саг соонь эхилжэ, үргэн далайсатайгаар ябуулха арга боломжотой болоһониинь мэдээжэ ааб даа. Тиигэбэшье нэгэл асуудал үшөө шиидхэгдээгүй зандаа байгаа һэн. Газар хахалха, тарилга хэхэ агрегадуудые хоёр халаанда хүдэлгэхын тулада залуушуулые курсада һургаһан, хүдөө ажахын институдай механизациин факультедһээ студентнэрые ерүүлһэншье һаань, үшөөл олохон механизаторнууд дуталдаха байба. Эгээл энэ тулгардуу бологдоһон сагта механизатор мэргэжэлтэй колхозой коммунистнууд хабарай тарилгада хүдэлхөөр эльгээхыень правлени болон парткомдо хандаа юм. Коммунистнуудай энэ үүсхэл халуунаар дэмжэгдээ. Тиин һүүлэй жэлнүүдтэ хонишодоор хүдэлжэ байһан урданай механизаторнууд Жамсо Тудупович Чимитов, Александр Балаганович Молонов, Геннадий Терентьевич Иванов, Георгий Ефимович Просянников гэгшэд трактор жолоодон поли гараба. Тэрэшэлэн колхозой правлениин хүдэлмэрилэгшэд П. Г. Ергин, Р. Д. Намсараев гэгшэд заһабарилгын нүүдэл мастерскойн слесарьнүүдээр, хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ А. Г. Оксохоев трактористаар, комсомолой комитедэй секретарь С. Дамбиева, кадрнуудай таһагые даагша Д. Цыденова гэгшэд полевой станда тогоошоноор хүдэлнэ. Коммунистнуудай иимэ һайн үүсхэлые дэмжэжэ, бусадшье колхознигууд тарилгын хүдэлмэридэ хабаададалсана.

Мүнөө газар хахалалгын болон тарилгын агрегадууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Хабарай тарилгын хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ эршэдэжэ байна. Ажалдаа үндэр бүтээсэ, һайн шанар түйлахын түлөө колхозой механизаторнууд мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Трактористнууд Б. Н. Дондоков, П. А. Румянцев, В. В. Белоусов гэгшэд халаанайнгаа даабариие 110—120 процент дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Үсөөхэн үдэрэй турша соо нэгэдэхи отделенидэ 500 гаран гектар газар хахалагдаба. Мүн 15 агрегат орооһо тарижа эхилэнхэй. Трактор жолоодон полидо гарахые уряалһан коммунистнуудай үүсхэлые бусадһаа түрүүлэн дэмжэһэн А. Г. Оксохоев үдэр бүри үндэр бүтээсэ түйлана. Тэрэшэлэн В. Ц. Гомбоев, Н. П. Чирков гэгшэдэй агрегадууд һаадгүй хүдэлнэ. Саг соогоо борнойлогдожо, шигнойтыень бариһан намарай паар дээрэ 900-гаад гектарта тарилга хэгдээд байна. Иигэжэ 1-дэхи отделенидэ орооһото ургамалнуудые тариха хүдэлмэри хахадлаба.

«Дружба» колхоздо хабарай тарилгые түргөөр, эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар үшөө нэгэ һайшаалтай жэшээ бии. Нютагайнгаа эрхэ байдалые хараадаа абан, эндэхид мүнөө жэл тарилгын агрегадуудые томо бүлэг болгон хүдэлгэхэ арга хэрэглэжэ эхилээ. Ушарынь гэхэдэ, ташалан болон тарүү холо оршодог полинуудайнь хүрьһэн нэгэ доро адли гэдэдэггүй юм. Тиимэһээ хэдэн хоногоор эртүүр гэдэдэг газартай доодо талынгаа отделениин 2700 гектарта эгээл түрүүлэн орооһото ургамалнуудые тарижа дүүргэхээр шиидэгдээ һэн. Тарилгын бүхы шахуу машина, техникэ тус отделенидэ асарагдаа. Эндэ мүнөө 36 трактор газар хахална, сеялкэнүүдые шэрэнэ. Эдэ агрегадуудые, тэрэшэлэн хүрэнгын үрэһэ, түлишэ-тоһо зөөдэг автомашинануудые хоёр халаанда жолоододог 80 гаран механизаторнууд тус отделенидэ хүдэлжэ байнхай. Агрегадуудай бүхы хүдэлмэри уридшалан табигдаһан түсэб болон тусхай карта дээрэ заагдаһан болзорой ёһоор эмхидхэгдэнэ. Нэгэдэхи отделенидэ газар элдүүрилгээе дүүргэһэн бүхы тракторнууд һаяар нүгөө отделенидэ эльгээгдэхэ байна. Эгээл энэ болзорто тэндэхи ара газарай полинуудай хүрьһэн зохихо гүнзэгыдэ хүрэтэр жэгдэ гэдээд байха бшуу...

Энэ жэлэй хабар орой болотор хүйтэн байжа, тарилгын болзорые хойшо татахаар байһаншье һаань, Мужыхын таряашадай, коммунистнуудай хүсэеэ нэгэдүүлэн зангидажа, нютагайнгаа эрхэ байдалда таарууагаар ажалаа эмхидхэжэ байгаа арга дүршэлынь тон һайшаалтай гэжэ һанагдана. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ таряалан үтэгжүүлхэ, уһалха талаар нилээдгүй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Эдэ бүхы оролдолгын аша туһаар «Дружба» колхозой ажалшад байгша ондо 62 мянган центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 30 гаран мянган центнерээр ехэ орооһо таряа абаха зорилгодоо хүрэхэ бэзэ гээд найдахаар.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Яруунын аймаг.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат. Бэлэдхэлэй цехэй коллектив үнгэрэгшэ жэлэй түсэб 106 процент дүүргээ. Ажалаа һайн мэдэдэг, дүршэл шадабаритай залуу хүдэлмэришэд эндэ олон. Жэшээлхэдэ, ВЛКСМ-эй гэшүүн Татьяна Никонова үнгэрэгшэ жэл 4700 килограмм нооһон утаһа ээрэхын орондо 4763 килограммда хүргөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник Т. Никонова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АЖАЛААР ОЛДОҺОН СОЛО

Антонида Бандеевагай ажалай намтар мал ажал дээрэһээ эхитэй юм. Тэрэ арба холо гаран жэлэй туршада мал ажал дээрэ хүдэлхэ зуураа, ажалай һайн дүн түйладаг болонхой. Үнгэрһэн жэлдэ 190 шахуу толгой мал харууһалаа һэн. Мүнөө тэдэнэйнь 125 толгой үлэнхэй. Бусадынь һайн шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдагдаа.

Антонида Бандееватай хамта пенсионер Дугар Гармаевич Бальжуров, Цыбик-Ханда Николаева гэгшэд хүдэлдэг. Үбэлэй сагта Хуурлигай Дабаата гэжэ газарта байрлажа малаа ээлжэлээд адуулдаг, тэжээлыень өөһэдөө зөөдэг, үбэлжөөнэйнгөө буусада наг шэбхэеэ гаргадаг байна. Зуһаланда гарахадаа үшөө 71—80 толгой хашараг, буруунуудые нэмэжэ абаад, тунга бэлшээриин «тоһо» халдаахаар зэһэнхэй. Нүхэр Бандеева үнгэрһэн жэлэйнгээ һайн ажалай түлөө «Ажалай алдар солын III шатын» орденоор һаяхан шагнагданхай. «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэг үбсүүндэнь ялардана.

Мүнөө зунай сагта малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэ бүри 1000 граммаар нэмээхэ тухай Яруунын аймагай малшадай уряада бодото ажалаараа харюусаха, энээнһээ дээшэшье хэмжүүр абахаар оролдохо гэһэн зорилготойгоор һунгалтын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажаллажа байнхай.

Д. АЮШЕЕВ.
Манай корр.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн

ГҮРЭНЭЙ ТУҺАЛАМЖА ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа партиин ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумһээ хойшонхи арбан жэл соо хүдөө ажахын экономико илангаяа түргэнөөр хүгжэжэ байна. Колхоз, совхозуудай материально-техническэ баазын бэхижүүлэгдэһэнэй, хүдөө ажахыһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые бэлэдхэхэ гуримай нарижуулагдаһан, тэдэниие худалдан абалгын сэнгэй дээшэлүүлэгдэһэнэй, мүн хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие экономическа талаһаань урмашуулха, түсэблэлгые һайжаруулха хэмжээнүүдэй абтаһанай ашаар тэрэ түйлагдаа.

Мартын Пленумһээ хойшонхи жэлнүүдтэ колхозууд үйлэдбэридөө хэрэгтэй мүнгэ зөөриие гүрэнэй банкһаа сэхэ урьһаар абадаг болобо. Жэшээнь, капитальна һомололгын удаан болзорой урьһаламжын, мүн үйлэдбэриин гаргашада хэрэгтэй болоходонь богони болзорто бусаагдахаар зээлеэр мүнгэ колхозуудта үгэхэ гурим эрид һайжаруулагдаа. Энээнэй ашаар ажахынууд элдэб барилга хэхэдээ гаргашалһан мүнгэ зөөрөө хаһа саг соонь тоосохо, гэшүүдэй ажалай түлөөһэнэй мүнгэ саг соонь үгэхэ аргатай болоо.

Хэрбээ 1966 ондо республикын колхозууд гүрэнһөө урьһаар 11,5 миллион түхэригэй мүнгэ абаһан һаа, нёдондо тэрэнь 76,3 миллион түхэригтэ хүрөө. Энээнэй ашаар колхозууд юунэйшье болоо һаа, гэшүүдэйнгээ ажалай түлөөһэ саг соонь үгэжэ шадаха аргатай болонхой.

Колхозуудта үйлэдбэриин саг үргэлжэ ургажа, продукциин ехээр абтадаг болохо тума гаргашань ехэ болоно, материальна нөөсэлгэ ходо ургана. Тэрээнһээ уламжалан гүрэнэй урьһаламжын мүнгэ зөөриин хэмжээнэй улам ехэ болоһониинь ойлгосотой. Мүн энээнтэй хамта колхозуудай гүрэндөө бусааха үри шэрэнь баһал ехэ болоо ааб даа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие материально-техническэ талаар хангалгые улам һайжаруулха хэрэгтэ гүрэнэй банкһаа колхозуудта үгтэдэг удаан болзорой урьһаламжа ехэхэн удха шанартай. Удаан болзор соо бусаагдаха урьһаламжа колхозуудта жэлһээ жэлдэ ехээр үгтэдэг боложо байна. Хэрбээ 1965 ондо республика дотор колхозуудта капитальна барилга хэхэдэнь хэрэгтэй мүнгэнэй удаан болзорой урьһаламжада 5,4 миллион түхэриг үгтэһэн байбал, 1974 ондо энэ мүнгэн урьһаламжын хэмжээн 20,1 миллион түхэригтэ хүрөө. Энээнһээ уламжалан, колхозуудай гүрэндөө үгэхэ үриин ехэ болоходонь, тэрээниие бусааха болзор һунаагдаа.

Мүнөө удаан болзор соо бусаагдаха гүрэнэй урьһаламжын мүнгэн гол түлэб малай шэнэ байрануудые, томо комплекснуудые бариха, үйлэдбэриин бусад барилга, хүнүүдэй һууха гэр байрануудые бодхоохо, элдэб соёл-гэгээрэлэй, ажаһуудалай барилга хэхэдэнь зорюулагдажа үгтэнэ. Мүн ажахынуудай хүдөө ажахын машина техникэ, үүлтэртэ мал худалдажа абаха, тосхонуудта электрификаци, радиофикаци, телефонизаци хэхэ гэхэ мэтэ шухала хэмжээнүүдтэ энэ мүнгэн гаргашалагдадаг. Жэшээнь, 1965 оной урда тээхи арбан жэлдэ колхозуудта малай байрануудые, үйлэдбэриин бусад барилгануудые бодхоохoдонь, бүхыдөө 11,7 миллион түхэриг мүнгэн урьһалагдаһан һаа, КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумһээ хойшо үе соо энэ хэрэгтэ зорюулагдажа, 56,4 миллион түхэриг үгтөө. Тэрээн шэнги ажахынуудай элдэб машина, трактор, бусад зэр зэмсэг худалдажа абахадань үгтэһэн урьһаламжын мүнгэн хэдэн дахин ехэ болоо.

Тиихэдэ 1965 онһоо хойшо гүрэнэй банк колхозуудта үүлтэртэ мал худалдажа абаад, тэдэнэйнгээ ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, жэжэ тугал буруу, хурьга, түлгэнүүдые 3 жэл болотор томо малай тоодо оруулхадань хэгдэдэг гаргашые харюулха хэрэгтэнь зорюулжа, удаан болзорой нэмэлтэ урьһаламжын мүнгэ үгэнэ. Гадна, ниитын фондо оруулан, байрын гэрнүүдые, хүүгэдэй сад-ясли, бани гэхэ мэтые барихадань баһал удаан болзорой (15 жэл соо бусаагдахаар) урьһаламжын мүнгэн үгтэдэг болоо. Гансахан эдэ хэмжээнүүдтэ зорюулагдажа, колхозуудта һүүлэй үедэ гүрэнэй банкһаа 18,5 миллион түхэригэй удаан болзорой урьһаламжа үгтөө.

Ондоогоор хэлэбэл, колхозуудай үйлэдбэриингөө гол фонднуудые улам ехэ болгохо, хүгжөөхэ хэрэгтэнь гүрэнэй банк ехэхэн нүлөө үзүүлнэ. Байгша оной эхиндэ республикын колхозуудай хүдөө ажахын ниитын фонд 147,9 миллион түхэригтэ хүрөөд байгаа. Энэнь 1965 онойхиһоо гурба үлүүтэй дахин ехэ болоно. Илангаяа хүдэлмэриин зүдхэхэ хүсэн — тракторнууд улам олон болоно. Гансахан табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлдэ республикымнай хүдөө ажахыда элдэб түхэлэй 4.462 трактор нэмэжэ абтаа.

Гэхэтэй хамта, олонхи колхозууд гүрэнэй банкһаа абаһан удаан болзорто бусаахаар урьһаар абаһан мүнгэ зөөрөө элдэб олон барилгануудта тараажархеод. тэдэнэйнгээ олонхиие дүүргэнгүй, ехэхэн мүнгэ аша үрэгүйгөөр удаан хэбтүүлнэ. Тэрэнь жэлһээ жэлдэ дүүргэгдээгүй барилга гээд, үри шэрэ боложол байдаг.

Байгша оной эхиндэ республикын колхозуудта удаан болзорой урьһаламжын мүнгөөр эхилэгдэһэн барилгын аяар 14,6 миллион түхэригэйхинь дүүргэгдээгүй барилга гэжэ тоотой байна. Эдэ тоонууд дээрэһээ харахада, колхозуудай үйлэдбэриин гол фонднуудые бэхижүүлхээр габигдаһан удаан болзорой урьһаламжын мүнгэн үшөөл муугаар, ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ.

Гүрэнһөө үгтэдэг иимэ ехэ туһаламжын мүнгэ зөөриие зүбөөр гаргашалха, ажахыдаа абаһан олзо доходойнгоо зэргээр элдэб гаргаша хэхэ хэрэгтэй. Урьһа зээлеэр абаһан мүнгэеэ гүрэнэй банкда саг соонь бусааха ёһотой байһаниие зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мартажархидагынь халагламаар. Алмалта, арьбалалта хэхэ гуримые хазагайруулжа, үйлэдбэриин гаргашада зорюулагдаһан мүнгэ зөөриие элдэб ондоо хэрэгсэлдэ гаргажархидаг ушар ажахынуудта бии.

Совхозуудые ажахын тоосоондо гүйсэд оруулха тухай асуудал КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд соо абтаһан байгаа. Түрүүшээр манай республикын зарим совхозууд ажахын тоосоондо оруулагдаад, удаань бүх совхозууд ажахын тоосоо гуримаар ажалладаг болоо. Энээнтэй дашарамдуулан совхозуудта үйлэдбэриие сэблэхэ, мүнгэ зөөри һомолхо, гүрэнһөө урьһа зээлеэр мүнгэ абаха, тоосоо хэхэ гурим хубилгагдаһан байна.

Ажахын гүйсэд тоосоондо ороһон совхозууд гүрэнһөө урьһаар мүнгэ шэнэ гуримаар абадаг болоходоо, үйлэдбэриин-финансова ажал бэйнгөө ёһоор хэрэгтэй болоо һаань, хүдөө ажахын шухала хүдэлмэриин ... байһан үедэ гүрэнэй банкһаа урьһаар мүнгэ та... ряагүйгөөр абажа байха ... хэтэй юм. Мүнөө респу... кын совхозууд гүрэн... 106,9 миллион түхэриг м... гэ урьһаар абаад байна. Шэнэ гуримай ёһоор сов... зууд капитальна барилга ... хэ, техникэ, үүлтэртэ ... худалдажа абахадаа, уд... болзорто бусаахаар урь... ламжын мүнгэ гүрэн... ехээр абаха аргатай бол...

Тобшоор хэлэхэдэ, гүр... най колхоз, совхозуудта ... ехэ туһаламжа үзүүлнэ... шэ. Һүүлэй дүрбэн жэл... бюджедээр, мүн гүрэн... банкһаа удаан болзор... урьһаламжын мүнгэ аба... республикын совхозууд ... сынгээ фонддо 56 милл... түхэриг нэмэжэ оруул... байна. Тэрээнһээ гадна, ... гони болзор соо бусаагдах... гэжэ совхозууд гүрэн... банкһаа 22,8 миллион ... хэриг, колхозууд — ... миллион түхэриг урьһа... абанхай.

Гүрэнэй зүгһөө айхабтар ехэ туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар республикымнай ... хынууд һүүлэй жэлнүүд... сагай уларилай тохёолд... һан хүшэр хүндэ бэрхэш... гай гарзагүйгөөр дабажа ... даа. Тиигэжэ эдэ жэлнүү... тарян болон мал ажа... продуктнуудые ехээр аба... тэдэниие гүрэндэ худалд... түсэбөө муу бэшээр дүүр... жэ байна.

Ж. РИНЧИНОВ,
гүрэнэй банкын
Буряадай конторын
эрхилэгшын орлогшо.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ҮСЭГЭЛДЭР — ШЭНЭ ГАЗАРТА. МҮНӨӨДЭР — ХАРА ХҮРЬҺЭГҮЙ ГАЗАРТА

ИЖЕВСК. (ТАСС-ай корр. Ю. Кедров). Киясовска районой Ленинэй нэрэмжэтэ совхозой ажалшад автономито республикын ниислэл хотоһоо ерэһэн хүдэлмэришэн залуушуулай нэгэдхэгдэмэл отрядые хилээмэ-дабһаар, баглаа сэсэгүүдээр угтаба. Промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд — 80 хүбүүд, басагад Удмуртида гахай үсхэбэрилхэ ехэ бүлэг барилгада хабаадахаяа «үсэгэлдэр — шэнэ газар», мүнөөдэр — Хара хүрьһэгүй газар! гэһэн транспаранттайгаар ерэһэн байна.

РСФСР-эй хара хүрьһэгүй зонын хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ нэгэдхэгдэмэл программые бодото дээрэнь бэелүүлгэтэй дашарамдуулан, совхозой бүлэг барилга Удмуртиин комсомолой шефтээ абаһан, ашаглалгада оруулагдаха габшагай барилгануудай нэгэн болоно.

ХАНИНАРАЙНГАА ДҮРШЭЛ ХЭРЭГЛЭНЭ

ФРУНЗЕ. (ТАСС-ай корр. В. Липовой). Манай орон доторхи эгээн үндэр баян ургаса хуряадаг Киргизэй свеклын плантацинууд дээрэ ургаса жэгдэ һайнаар гаража байна. 1974 ондо таряашадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшад — Соколукска районой свеклошод республика дотороо түрүүлэн ургасаяа дан бүшэмэг бэшэ болгожо дүүргэбэ.

Украиныи Жашковско таряашадай дүй дүршэлые амжалтатайгаар хэрэглэнэ, хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ тусхай участок даалган, ажалай түлбэриин аккордно-шангай гурим хэрэглэжэ, ажалаа нёдондонойхиһоо 5 хоногоор урид дүүргэһэн байна. Мэргэжэлтэдэй сэгнэлтын ёһоор, энэнь гектар бүхэнэй ургасые 20—25 центнерээр нэмээхэ арга олгохо юм.

ТУРКМЕНИИН БАХЧА

АШХАБАД. (ТАСС-ай корр.). Чарджоуска областиин таряашад Туркмени дотороо түрүүлэн бахчын ургамалнуудые тарижа дүүргэбэ. 4 мянга шахуу гектарта дыни, арбуз һуулгагдаа. Туркменидэхи бахча таригшад уһалагдадаг газарай 20 мянга гаран гектарта иимэ ургамалнуудые тарихань 130 мянган тонно дыни, арбуз гүрэндэ худалдахаар хараална.

ХУРЯАЛГА ЭХИЛБЭ

ДУШАНБЕ. (ТАСС-ай корр. М. Маджилов). Таджикистанай хадын таряалангай ургаса хоолосложо байна. Һаяар таряашад ешмээн, шэнисээе хадажа захалха юм. Республикын орооһо хадагалдаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд 1975 оной ургасын таряа тушаан абахаар бэлэн болонхой.

Байгша ондо Таджикистанай орооһо хадагалдаг пунктнууд 315 мянган тонно гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 15 мянган тонноор ехэ таряа тушаажа абаха.

ВЛАДИМИРОВСКА ОБЛАСТЬ. Ленинэй ордено Ковровско экскаваторай заводой продукци манай орондо, хилын саанашье мэдээжэ болонхой. Энэ предприятиин тэмдэгтэй машинануудые хэдэн арбан орон худалдан абадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БАМ-ай барилгашадта эльгээгдэхээр бэлэн болоһон «30-4121» түхэлэй экскаваторнууд.

ТҮРҮҮЛЖЭ ЯБАНАД

«Буркоопсоюзай» худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байнад. Үнгэрөөшэ дүрбэ һарын туршада республикымнай олонхи аймагуудай эд хэрэглэгшэдэй коопераци болон рабкоопууд түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэд.

Социалис мүрысөөндэ илангаяа Хойто-Байгалай, Баунтын, Ахын, Зэдын, Захааминай, Бэшүүрэй, Баргажанай аймагуудай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд һайн амжалтануудые түйлаа. Тэдэнэр эд бараанай эрьесын дүрбэ һарын түсэб 102-һоо 115,1 процент хүрэтэр дүүргээ.

Т. СТЕПАНОВА,
«Буркоопсоюзай»
ахалагша экономист.

ЗУРАГЛАЛ

...НДОО ЖАРГАЛ ...АЙХА ААЛ?

...ын долоон ёаг hэн. ...ицын ханада үлгөө- байhан радиоприём- ...агнахаяа мушхахада- «нютагай радио-дам- ...а эхилхэмнай» гэжэ ...р зохидхоноор сонос- Удаань: «Дайнай вете- ...ай Соведэй түрүүлэг- ...дном Ешиевич Жиг- ...й хөөрөөе шагнагты» Үнэхөөрөөшье, дайнай ...нуудай Соведэй түрүү- Содном Ешиевичэй ...э юумэн ехэ байгаа. ...б гэхэдэ, тэрэ өөрөө ...I дүлэн соогуур ябажа, ...ороноо фашис нохо- ...а сүлөөлэлсэhэн хүн. ...I ветерануудай Сове- ...үрүүлэгшэ Эсэгэ оро- ...хамгаалгын Агууехэ ...үедэ баатарай ухэ- ...ынаhан нютагайнгаа зо- ...урдаха зуураа, Хэжэн- ...маг дотор 500 шахуу ...I ветерануудай ажал ...тухай хэлээ hэн. ...шэ дайнда эрэлхэг ...ойгоор дайсантай тэм- ...нютагаа бусаhан, мү- ...I ниитын үйлэдбэрндэ ...тэйгээр хабаадалса- ...уүд тухай Содном ...тов дулааханаар хөө- Тиихэдэ нэгэ полкдо ...сэhэн, мүнөөшье эрхим ...р ажалладаг Цыдыпов ...Цырен Цыдыпович, ...апов Жамбал Будажа- Ринчинов Намжил ...вович, Жалсараев ...н Доржиевич, Будажа- Гомбо Будажапович бо- ...усад ажалай ба дайнай ...нууд тухай тодорхой- ...хөөрөө бэлэй. Гэхэтэй ...совет арадай Агууехэ ...ын 30 жэлэй ойе ут- ...үетэн нүхэд тухай- ...үн өөрынгөө дайшалхы ...ухай хуряангыгаар ра- ...агнагшадта дамжуулаа.

...иихэдэ 1941 ондо ...эхилээ» гэhэн үгэнүүд ...ын аймагай арад зо- ...уда сахилгаан түргөөр ...бэлэй. Содном Ешие- ...йнай эхилэмсээр воен- ...а ошожо, «наймайе ...о эльгээгыт» гэжэ мэ- ...hэн. Зүгөөр тэрэнние ...зүүн зүг руу алба ...ь эльгээбэ. Солдат ...итовтэ дайнай үеын за- ...а дүүргэхэhээ бэшэ ...юумэн үлөөгүй. Тии- ...тэрэ зүүн зүгтэ алба ...эхилээ бэлэй. Хахад ...шахуу сагай үнгэрhэн Ленинградска фронтхудар Жигмитовэй алба хэдэг полкые абаашаа hэн. Тихвин хотоhоо 90 километртэ полк буулгагдажа, дайсанай бомбодолго, буугай hомоной эшхэрээн соогуур ябагаар урагшаа дабшаха баатай болоhон байгаа. Добтолгодо ябаhан немецүүдтэй дайралдажа, эндэ түрүүшынгээ дайшалхы туршалга Жигмитов гараhан бэлэй. Тихвин шадар хэдэн үдэр, hүни соо хатуу шангаар тулалдабашье, совет сэрэгшэд 1,5 километр лэ урагшаа дабшаhан байба. Олон хүн алуулаа, шархатаа hэн. Хоёр үдэр соо дайлалдаад байхадань, ротодонь 45 хүн үлэhэн, зүгөөр үшөө хоёр суудхын үнгэрхэдэ оройдоо 10 хүн амиды үлэhэн байгаа. Ротын командир Ивановой алуулхада, ахалагша сержант Жигмитов тэрэнэй уялгалгые дүүргэхэ баатай болоо hэн. Тиигэжэ ахалагша сержант Жигмитовэй ударидалга доро үсөөхэн хүнүүд нэмэлтэ хүсэнэй ерэтэр, дайшалхы лини дээрэ дайсанай добтолгые зогсоожо шадаhан байна. Тэрэ байлдаанай үедэ ахалагша сержант Жигмитов хүндөөр шархатаад, 4 hарын туршада сэрэгэй госпитальдо эмшэлүүлээ.

Госпитальhоо гараhанай удаа Тамбовско областьдо сержантнуудые бэлдэдэг hуралсалай частьда албаяа үргэлжэлүүлээ. Ахалагша сержант Жигмитов Илалтын үдэр — 1945 оной майн 9 болотор тэрэ hуралсалай частьдаа байлсаад, түрэл нютагаа бусаhан юм.

Содном Ешиевич Жигмитов «дайсанаа даралсажа, даагаяа hүүлдэжэ» түрэл нютагтаа ерэhээр амгалан үеын ажалда оробо. Түрүүшээр Хэжэнгын райпотребсоюзда, hүүлээрнь аймагай ажаhуудал хангалтын комбинадта, «Ремстрой» трестын барилга-заhабарилгын участогай н а ч а л ь н и гаар ажаллаа. Содном Ешиевич пенсидээ гараhаншье hаа, тус участогай мастераар мүнөө ажаллажа байhаар. «Хүн зоной, хүнүүдэй аша туhын түлөө ажаллажал ябахаhаа ондоо ямар жаргал байхаб даа» гэжэ Содном Ешиевич намтай хөөрэлдэжэ hуухадаа хэлээ hэн. Коммунист Содном Ешиевич

Жигмитов дайнда хабаадаhан тула дайшалхы зам тухайгаа hургуулиин үхибүүд болон залуушуулда хөөрэжэ үгэдэг юм. Тэрэ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Содном Ешиевич гол хүдэлмэреэ hайнаар ябуулхаhаа гадуур Хэжэнгын аймагай дайнай ветерануудай Соведэй түрүүлэгшэ, нютагай Соведэй депутат, Хэжэнгын барилга-заhабарилгын участогай партийна эхин организациин секретарь юм.

Нютагай Соведэй депутадай ажал олондо мэдээжэ. Депутат Содном Ешиевич Жигмитов хүдөө ажахын талаар сагүргэлжын комиссие толгойлно. Хирэ хирэ болоод лэ ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд комиссиин заседани дээрэ тоосодог, тус комисси элдэб шиидхэбэринүүдые баталан абадаг юм. Жэшээлхэдэ, тээ мэндэ хүдөө ажахын сагүргэлжын комиссиин заседанида Чисааныч ба Загаhатын совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд дуудагдажа, хабарай тарилгада ямараар бэлдэжэ байhан тухайгаа элидхээ hэн. Тиихэдэ олон дутагдал бии гэжэ элирүүлэгдээ. Тарилгада бэлэдхэл, тарилгын оньhон техникэ заhабарилгаяа саг болзортонь дүүргэхээр тэдэнэр уялгалагдаа бэлэй.

Коммунист С. Е. Жигмитов жара наhанай дабаае гаталбашье, хүл хүнгэн, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг зандаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэhэнэй түлөө үгтэhэн хэдэн медальнууд. Ленинскэ ойн баярай медаль, «Ажалай ветеран» гэhэн медаль тэрэнэй үбсүүе шэмэглэнэ.

...Үдэшын боро хараан. Содном Ешиевич часаа хараад, «Хэжэнгын совхозой гурбадахи фермын hаалишадта ошожо, болохоёо байhан hунгалта тухай хөөрэхэ ёhотой hэм» гэбэ. Ажалай ба дайнай ветеран Жигмитов уданшьегүй тиишэ гэшхэлшэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ. С. Е. Жигмитов.

С. ОЧИРОВ.

АРАДАЙ МҮНХЭ ДУРАСХААЛ

НЭГЭЛ ЭХЭ ОРОНТОЙБДИ

Энэ дурсалгын автор Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветеран Хандажап Очирович Очиров. Тэрэ Калуга хотоhоо Эльбэ мүрэн хүрэтэр дайн байлдаануудай дүлэн соогуур ябажа гаралсаа. Дайнай үедэ Хандажап Очирович сэрэгэй училищиин курсантhаа ябаган сэрэгэй ротын командир болотороо ургаа. Гурба дахин шархатаhан. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор, медальнуудаар шагнагдаhан юм.

Мүнөө запасай капитан Х. О. Очиров Бэшүүрэй совхоздо ажаhуудаг.

1943 он hэн. Смоленскэ областиин газар дайда. Тиихэдэ би тагнуулшадай взводой командир байгааб. Бидэнэр, тагнуулшадта хүндэшэг үе болоод байhан юм. Немецүүд оборонодо hэргэг байдаг, «хэлэ» абаха гээшэ бэрхэшээлтэй байгаа. «Хэлэ» абаха гэжэ хэды дахин туршаад, өөhэдынгөө сэрэгшэдые гээгээд лэ hөөргөө бусашиа hэмди. Тиигэжэ байтараа, нэгэтэ мандашье зол болобо. Нюдо хадхама харанхы. Энэл харанхыда зориhондоо хүргэгдөө hэн. Немец фельдфебелиие плендэ абажа шадабабди. Хэдышье hөөргэдөө hаань, тэрэнээ 300 метр шэрэжэ, өөhэдынхидтөө элүүр мэндэ ерээ бэлэйбди.

Асарhан «олзоео» блиндаждаа шэрэжэ оруулхадамнай шанга энеэдэн нэрьешэбэ. Үрөөhэн сабхитай, нэгэ хамсыгүй, аман соогоо пилоткотой, айжа hүрдэшэhэн фашист нээрээшье энеэдэтэй байhан ааб даа. Гар хүлыень уяаhаань мулталжа, хүл дээрэнь бодхоохододомнай, дайсан арай гэжэ ухаандаа оробо хэбэртэй. Намайе командир гэжэ тухайлаад, үе үе болоод лэ муухайгаар хараха юм. Би стол тээшэ дүтэлэ гэжэ оршуулагшаар хэлүүлээд, карта дээрэ буу, зэбсэгүүдэй байhан газарнуудые харуула гэбэб. Тиихэдэм тэрэ алхамшье урагшаа хэнгүй, нидхэеэ хүмылгөөд, муухайгаар шэртээд, юушьеб даа шүдэнэйнгөө забhараар шэбэнэбэ.

— Таниие азиат гэжэ нэрлэбэ, — гэжэ оршуулагшамнай хэлээд, энэ зольбые «анюулжархиха» гэhэн шэнгеэр нам тээшэ хараба.

— Үгы байг, заатагүй амидыгаар дивизиин штаб абаашагты, — гэжэ хоёр хүбүүдтээ захирбаб.

Хоёр тагнуулшад автомадуудаа бариад немецтэ үүдэн тээшэ зааба. Энэл үедэ алуулхам гэжэ hанаhан фашистын бэе баригдабагүй. Яhагүй юм шэнги газарта унаад: «Би хамаг юумэ хуу харуулхаб, хуу хэлэхэб, гансал бү алагты» — гэжэ уйлажа, орилжо байжа нам тээшэ мүлхибэ.

Энэ үедэ телеф он абяа гараба. Трубка абахадам, дивизиин тагнуулай начальник сухалтайгаар хэлэбэ: «Юундэ «хэлэеэ асарнагүйш? Али буруу харуулжа байна гү?».

— Мэнэ асархабди, — гэжэ хэлээд, «хэлэеэ» туужа газаашаа гарабабди. Үглөөнэй үүрээр дивизиин штаб тэрэниие абаашажа ябахадаа, толгойдом урдань ородоггүй бодолнууд ороо hэн.

— Зүб даа, би азиадби. Буряадай хүбүүн, үргэн нюуртай, уйтан онигор нюдэтэйб. Харин минии дайшалхы нүхэр Михаил ород. Ехэ нюдэтэй, сагаан шарайтай, шаб шара үhэтэй. Энэл даа манай илгаа. Би Буряад-Монголhооб, нүхэрни Смоленщинэhээ, теэд бидэ хоёр Россида ажаhуудагбди. Бидэнэр нэгэ зорилготойбди, нэгэ hанал бодолтойгоор тэмсэнэбди. Нэгэл Эхэ оронтойбди.

Тиихэдэ 19 наhатай ябааб. Үсэгэлдэрэй hурагша, фашистнуудтай дайлалдажа байхадаа, түрэл партиингаа политика ойлгооб. Эхэ орондомнай добтолон ороhон дайсантай тэмсэжэ ябаха үедөө марксизм-ленинизмын уг зорилгые мэдэдэг болооб. Мүн шэнэ үе сагай түүхын хубилалтада хабаадалсааб.

Эхэ ороноо үнэн сэхээр хамгаалааб. Элдэб яhатанай олон мянган совет хүбүүд дайнай газарта унаа. Агуу Октябрьhаа эхи захатай Эхэ ороноо хамгаалгада бодоhон совет сэрэгшэд нэгэ шэнгеэр дайсадтай тэмсэгшэ hэн. Тинмэhээ бидэ илаабди.

Х. О. ОЧИРОВ.

Бэшүүрэй аймаг.

Дотоодын хэрэгүүдэй таhагай хүдэлмэрилэгшэд «СССР дотор паспортын дүримые hайжаруулха тухай» гэhэн тогтоолой гараhанhаа хойшо аймагайнгаа ажалшадай дунда ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тиин тэдэнэр hарадаа хэдэн удаа «Би—СССР-эй эрхэтэнби» гэhэн асуудал, харюугай үдэшэ үнгэргэдэг юм. Милициин паспортна столой хүдэлмэрилэгшэд энэ үдэшэ дээрэ хүүлиин наhа гүйсэгшэдтэ шэнэ паспорт баяр ёhололой оршон байдалда барюулдаг байна. Энэ хүдэлмэридэ Зэдын аймгүйсэдкомой милициин таhагай ахалагша лейтенант Вера Архиповна Павлова эдэбхитэйгээр хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: паспортна столой хүдэлмэрилэгшэ В. А. Павлова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БИБЛИОТЕКЫН ГАЛНУУД

Петропавловка тосхон... Эндэхи библиотекэдэ ороходо, хододоо эмхитэй, гуримтай, номуудынь таатай зохидхоноор табяатай байдаг. Библиотекын байшан соо hаруул, сэбэрхэн. Тэндэхи хүдэлмэрилэгшэд: библиотекые даагша Е. Ш. Гармаева, уншалгын залые даагша М. С. Мамаева, библиотекарьнууд Г. Ю. Иванова, З. К. Лалетина, Г. Н. Жаркова гэгшэд уншагшадтаа урин дулаанаар хандадаг байха юм. Библиотекэдэ уншагшын ерэхэдэ, тэдэнэр хэрэгтэй ном, журнал ба газетэнүүдые түргөөр олоод үгэдэг заншалтай. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэ бүхэн тусхай hургуули дүүргэhэн, дүй дуршэлөөр баян болоhон, ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг юм.

Энэ библиотекые даагша Екатерина Шараповна Гармаева бүри багаhаа библиотекарэй ажалда дуратай hэн. Петропавловкын дунда hургуулида hуража байхадаа hургуулиингаа библиотекэдэ орожо, тэндэхи хүдэлмэрилэгшэдтэ туhалдаг байгаа. Һургуулияа дүүргээд, библиотекарь болохо гэжэ шиидээ. Тиигээд Зүүн Сибириин культурын институтда орожо, библиотекарэй мэргэжэл шудалаа. Тэрэнээ амжалтатай дүүргээд, түрэл нютагаа бусажа, аймагай библиотекэдэ ажаллажа эхилээ hэн. Екатерина Шараповна hүүлэй найман жэл соо энэ библиотекые даагшаар хүдэлнэ.

Петропавловкын библиотекэ соо номуудынь таатай зохидхоноор табигданхай гээд хэлэгдээ hэн. Тэрэнэй номой жаса жэлhээ жэлдэ олошоржо байдаг. Мүнөө 19 мянга гаран ном эндэ тоологдоно. Тэдэнэй дунда марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури табигшадай зохёолнууд гол hуури эзэлнэ. Хүдөө ажахын, барилгын, промышленностиин асуудалаар уншагша бүхэн хэрэгтэй номоо энэ библиотекэhээ олохо болохо.

Элдэб янзын словарьнууд, справочнигууд, журналнуудые тоолохоор бэшэ. Библиотекын уншалгын зал соо 18 ондоо газетэ, 80-аад журнал табяатай байдаг. Үдэшэндөө эндэ hургуулиин hурагшад, залуушуул олоороо ерэжэ, шэнэ газетэ болон журналнуудые уншажа, сүлөөтэй сагаа hайнаар, туhатайгаар үнгэргэдэг юм. Наhатайшуулшье хэрэгтэй сагтаа эндэ ерэдэг байна.

Эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булаг гэжэ hууринда тус библиотекын филиал эмхидхэгдэнхэй. Тиихэдэ аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлдэ, «Бурводстрой» трестын оньпожоруулагдамал колоннодо, колхозуудта барилга эрхилхэ организацида нүүдэл библиотекэнүүд хүдэлнэ. Тэрэнэй номууд хирэ-хирэ болоод лэ hэлгэгдэжэ байдаг юм.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд тосхоной ажалшадай дунда номой удха шанар тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг заншалтай. Энэ хүдэлмэридэнь уншагшад — эдэбхитэд хабаадалсана. Тиимэhээ уншагшадынь жэлhээ жэлдэ олошоржо байдаг. Мүнөө энэ библиотекэдэ мянгаад уншагша тоологдоно. Хүдэлмэришэд Людмила Бокова, Александр Капустин, Виктор Скреминский болон бусад олон нүхэд энэ библиотекын эдэбхитэй уншагшадай тоодо оролсоно. Тиихэдэ медицинын хүдэлмэрилэгшэд, багшанар эндэ ерэжэ, ном абадаг байха юм.

Петропавловкын библиотекын хүдэлмэрилэгшэд элдэб янзын хэмжээнүүдые — уншагшадай конференци, асуудал болон харюугай үдэшэнүүдые, шүлэг ба дуунуудай үдэрнүүдые үнгэргэнэ. Тиихэдэ ямар нэгэн түүхэтэ үдэрнүүдтэ зорюулагдаhан стенднүүдые эмхидхэнэ. Эндэ «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө», «Табач жэлэй түтэсхэхы жэл», «Политическэ hургуулиин hурагшадта туhаламжа» гэхэ мэтын номой стенднүүд бии. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илаhаар 30 жэлэй ойн баярта зорюулагдаhан стенд олоной анхарал татана. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд Соведүүдэй hунгалтада зорюулжа, hаяхан номой стенд эмхидхэбэ.

Аймагай библиотекын коллектив хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ методическа ехэ туhаламжа хүргэдэг заншалтай. Эндэ семинарнууд болодог, туhатай зүбшөөл заабаринууд үгтэдэг юм. Нүүдэл библиотечкэнүүдые эмхидхэжэ, холын малшадта эльгээнэ.

Зэдын аймагай түбэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай эрилтэ hайнаар хангахын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Тэрэнэй галнууд уншагшадые уряална.

В. БАШАРОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

...АДАЙ МҮНХЭ ...УРАСХААЛДА

...Эсэгэ ороноо хам- ...Агууехэ дайнай жэл- ...овет морягуудай ха- ...баатаршалга тухай ...тусхай таhаг Созо- ...музей соо бии юм. ...Германиие бута со- ...алтын 30 жэлэй ойе ...лгын эдэ үдэрнүүдтэ ...ионернүүд, фашизм- ...тэмсэлэй ветера- ...оциалис оронуудhаа ...шад музейдэ ороно. ...ралтаhаа Европын ...сүлөөлhэн совет ...СССР-эй Зэбсэгтэ Ху- ...зорюулагдаhан бая- ...үд музейдэ ерэгшэ- ...мжануудаа бэшэдэг ...тэр соо олон.

...ХЭЛЭЭР hОНИРХОНО

...А. Кубын арбаад мян- ...он ород хэлэнэй хэ- ...шуулдаг «Радио Ре- ...гэжэ радиостанциин ...приемнигуудые үдэ- ...абидаг байна.

...у оронoй хэлэ шэн- ...дуратайшуул Кубада ...э «Радио Ребельде» ...иостанциин директор ...ин мэдүүлнэ. Совет ...уйлалтануудтай та- ...дуратайшуул ород ...алхые оролдоно.

...ЛАЛА БАРИЛГА

...А. Европодо эгээл ...тын заводой ба- ...оле хотоhоо холо ...эхилбэ.

...вскэ Германиие бу- ...оор 30 жэлэй, мүн ...аша үрэ ехэтэй ...исаанай 30 жэлэй ...жэлэй ажалай вах- ...hан барилгашад ту- ...технологическа ли- ...жэлдэ ашаглалгада ...hэн уялга абанхай.

...А БҮТЭЭГШЭДЭЙ ...ЛАЙ ЭРШЭ

...И. Эндэхи Октябрь- ...ой нэрэмжэтэ комби- ...станок бүтээлгын ...приятн гэжэ тоо- ...м. Эндэ бүтээгдэhэн ...мүлилгын стано- ...Р-тэ мэдээжэ болон- ...станогууд Волгын ...ин заводто бүтээгдэн ...«Жигули» маши- ...ннуудые мүлилгэдэ ...ээг. Комбинадай ...1 миллиард мар- ...гэхэ гү, али нё- ...йхиhээ арбан про- ...а продукци бүтээн ...

...ЗАВОДОЙ ОЙН БАЯР

...ШТ. Венгриин Эстергом хотодохи прибор бүтээлгын «Лабор» гэжэ завод мүндэлhөөр 75 жэлэйнгээ ойе эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэнэ. Заводой бүтээhэн продукци гансал Венгридэ бэшэ, мүн хилын саагуур суурхадаг. Тэрэ дэлхэйн 30 орондо худалдагдана.

Илангаяа арадай засагай жэлнүүдтэ «Лабор» хүгжэн hалбараа. Предприятиин хуушан цехүүд hэльбэн шэнэлэгдэhэн автомат поточно лининүүдээр хангагдаhан шэнэ цехүүд бии болгогдоhон байна. Арбаад жэлэй саада тээ хүдөө ажахыда болон эдеэ хоолой промышленностьда хэрэгтэй нэгэдхэгдэhэн лабораторинууд бии болгогдожо, предприятиин мүнөөнэй үйлэдбэриин гол шэглэл тодорхойлогдоо юм.

Заводто элдэб янзын прибор эльгээдэг совет эрдэм — шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд болон предприятинуудай байгуулhан харилсаа холбоон үйлэдбэриин шэнэ hалбариин хүгжэлтэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

ХИМИГҮҮДЭЙ hАЙНДЭР

СОФИ. Химигэй үдэрые бүгэдэ арадай hайндэр шэнгеэр Болгари тэмдэглэбэ. Ороной экономикын хүгжэлтэдэ химиин индустри түрүү hуури эзэлнэ. Машина бүтээгшэд болон бүд нэхэгшэд, корабль, бүтээгшэд болон эдеэ хоол бэлдэгшэд химиин предприятинуудай гаргаhан продукцигүйгөөр үйлэдбэреэ ябуулжа шадахагүй байна. Социалис хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ хими ехэ удха шанартай юм.

Советскэ Союз, аха дүү бусад оронуудай эдэбхитэй туhаламжаар Болгариин химиин промышленность мүндэлhэн байна. «Свилоза» гэжэ химиин комбинат, химиин Девне гэжэ талада мүндэлhэн промышленна бүлэг барилга, Бургасска нефтехимиин комбинат, химиин индустриин бусад олон ехэ барилганууд совет-болгар ахa дүү холбоо барисаанай hүлдэ мүн.

ЯАРМАГ НЭЭГДЭЭ

БЕЛГРАД. Югославиин Воеводино гэжэ автономито хизаарай түб Нови-Садта уласхоорондын хүдөө ажахын яармагай тугууд 42-дохёо намилзуулагдаба. Дэлхэйн 43 оронoй 1500 гаран фирмэ болон эмхиин түлөөлэгшэд хүдөө ажахын ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын талаар дэлхэй дээрэ түйлагдаhан амжалтануудай харалгада хабаадахаяа ерээ.

СТУДЕНТНЭРЭЙ ШЭНЖЭЛХЫ АЖАЛ

Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнэр эрдэм мэргэжэлдэ hурахаhаа гадна, шэнжэлэлгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадана. Энэньшье гайхалгүй. Удха түгэлдэр шэнжэлэлгэ хэжэ байхадаа, эрдэм мэдэсээ хурсадхажа, үшөө шудалаагүй юумэеэ шудалха баатай болоно. Мүнөө үеын соёлшод ажабайдалые алишье талаhаа тэгшэ hайнаар мэдэхэ ёhотой, уялгатайшье. Коммунизмын, совет патриотизмын, пролетарска интернационализмын үзэл бодолоор шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ нэн түрүүн соёлшод хубитаяа оруулха байна. Энэ шухала асуудалда манай институдта тон ехэ анхарал хандуулагдана.

Соёлой ажал гансашье мэдэхэ бэшэ, харин ажабайдалай али бүхы асуудалнуудые жэншэдгүй hайнаар мэдэжэ, хүн зоной дунда гоё hайханай үрэ жэмэс тариха, ямаршье сагта урма зориг бадаруулха гол зорилго табигдана. Энэ талаар али бүхы асуудалнуудаар болодог научно-практическа конференци, суглаан айхабтар ехэ удха шанартай, саашанхи ажалдамнай аша туhатай гээшэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэhээр 30 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдажа, 1974—1975 онуудай hуралсалай жэлэй дүнгүүдээр научно-практическа конференци hаяхан манай институдта болобо. Соёл гэгээрэлэй ажалай ба библиотечнэ факультедэй студентнэр 27 элидхэл бэлдэhэн байна. Сэхыень хэлэхэдэ, элидхэл бүхэн тиимэшье түргэнөөр бэлдэгдээгүй. Мүн энэ ажалдань багшанар гуhалдhан юм. Би хоёр секциин хүдэлмэридэ хабаадалсааб. Клубай ажалые хайшан гэжэ эмхидхэхэб? Энэ ажалда ямар онол аргануудые хэрэглэхэб? Энэ секци ехэ юумэ хээ. Долоон элидхэл зүбшэгдэжэ, тон hонирхолтой хөөрэлдөөн гараhан байна. «Зүжэг наада табихадаа хайшан гэжэ уран аргануудые хэрэглэхэб?» гэжэ элидхэл 3-дахи курсын студент М. Крупин хэжэ, бултаниие hонирхуулаа. Хэнэйшье мэдэhээр, энэ элидхэл hанаанhаа абтажа бэшэгдээгүй. М. Крупин нилээд олон клубуудай ажалтай танилсаhан, өөроошье хүдэлhэн байна. Клуб бүхэнэй ажал хэрэгые жэшэжэ хараhан, яhала ханамжатайгаар шэнжэлhэн, сасуулhан, тиигээд тобшолол хэhэн юм. Энэ хэрэгтэнь клубай режессурын багша А. Б. Баскаков туhалаа, зүбшэл заабари үгөө. Элитэ совет режиссёр Мейерхольдын зохёохы ажал хэрэг, хэнэйшье мэдэhээр, айхабтар ехэ удха шанартай.

Театральна зүжэг, мүн концерт-наадан! Энэ хоёр жанр удхаараа адлирхуушье hаа, түхэл маягаараа ондоо hааб даа. Эдэ бүгэдэнэй удха шанар тухай элидхэл 3-дахи курсын студентка О. Сабхандаева хээ. Энэнь минии элидхэл бэшэ, харин олон акттай зүжэгэй хайшан гэжэ найруулан табигдадагые, тиигээд хүдөөгэй клубай сценэ дээрэ зэдэлдэг дуу хатарhаа ямар илгаатайб, хэр зэргэ хүмүүжүүлхы удха шанартайб гэжэ ойлгуулхые оролдоо. Үгэ хэлэhэн студент бүхэн өөрынгөө hанамжа хэлэжэ, иимэ хөөрэлдөө сагүргэлжэ хэжэ байхые дурадхаа.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, клубай ажалые hайжаруулха, мүн үшөө хэрэглэгдээгүй уран аргануудые хэрэглэхэ талаар энэ конференци аргагүй туhатай байха.

Этнографиин али олон асуудалаар нилээд hонирхолтой хөөрэлдөөн болоо. Энэ секциин хүдэлмэридэ 80 хүн хабаадалсаа. Студентнэрhээ гадна, түүхын эрдэмэй доктор В. И. Залкинд, биологиин эрдэмэй кандидат В. Н. Рассадин, мүн Улаан-Үдын соёл гэгээрэлэй училищиин hурагшад хабаадалсаhан байна. Табан элидхэл шагнагдаа. Хоёрдохи курсын студентнэр Озерова Латыпов хоёрой элидхэл эрхим hайн сэгнэлтэ абаа. Жэшээнь, Латыпов 1974 ондо Тофалари ошожо, нилээд hонирхолтой материал суглуулжа асарhан юм. Тиихэдэ Озерова мүнөө сагай хурим түрэ тухай hонирхолтой элидхэл хээ. Хурим түрэ дээрэ байлсажа, бүхы дуу зугааень миндаhан дээрэ бэшүүлжэ абаhан юм. Гадна хэблэлдэ гараhан материалнуудые тон шадамараар хэрэглээ.

Ниитэлэн хэлэхэдэ, конференци дээрэ хэгдэhэн элидхэлнүүдые hургуули болон промышленна предприятинуудта уншажа болохоор. Энэнь юу харуулнаб гэхэдэ, студентнэр, саашадаа эрдэм шэнжэлэлгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, соёлой али олон асуудалнуудта хабаатай зүйлнүүдые наринаар шудалха бшуу.

Л. ФРОЛОВА,
Зүүн Сибириин соёлой институдай студентка.

ХОЦА НАМСАРАЕВАЙ ЗОХЁОЛНУУДЫЕ ҺУРГУУЛИДА ҮЗЭХЭДӨӨ...

Хоца Намсараевай зохёолнуудые 4-дэхиhөө эхилээд, 9-дэхи класс хүрэтэр буряад хэлэнэй, литературын хэшээлнүүдтэ үзэнэбди. Ниитэ олон уншагшадта мэдээжэ болоhон суута буряад-совет уран зохёолшын зохёохы ажалые яажа, ямар аргаар hургуулида үзэхөөр бэ гэжэ өөрынгөө дүршэлhөө удхалан hанамжаяа хэлэхэ хүсэлтэйб.

Ямар зорилготойгоор үзэгдэхэ ёhотой гээшэб?

Мүнөө үедэ шэнэ юумэнэй сахилгаан түргөөр хүгжэжэ байхада, тэрэшэлэн хүнэй ухаан бодолойшье ургажа байха үедэ дороhоо үдэжэ байhан эдиршүүлые арга боломжо соонь түни түбшэнөөр, хөөрүү, зулуур зохид зантайгаар хүмүүжүүлхын тула аман үгын баялиг, номшо ухаатан зоной зохёолнууд, бүтээлнүүд, хэлэhэн сэсэн үгэнүүд шухала үүргэнүүдэй нэгые дүүргэдэг бэшэ гү?

Арадайнгаа ухаан бэлиг, аман зохёол hайн мэдэхэ, тэдэниие шудалжа шэнжэлжэ үзэhэн ахамад уран зохёолшодой нэгэн Хоца Намсараевай уран бүтээлнүүдые үзэхэ, даган дууряаха, хөөрэлдэхэ, найруулха ябадалдаа хэрэглэжэ hураха гээшэ шухала гэжэ hанагдана.

Шэнэ программын ёhоор 4-дэхи, 5-дахи классуудта буряад хэлэнэй үгын баялиг, тэрэнэй олон удхатай байдаг ушар, үгэнүүдые шэлжэмэл удхатайгаар хэрэглэлгэ, синонимууд, антонимууд, омонимууд, паарна үгэнүүд, шэнэ ба хуушарhан болон нютаг нютагай үгэнүүд, мэргэжэлтэдэй, ниитэ зоной хэрэглэдэг үгэнүүд гээд лэ үзэхэ болонобди.

Эдэ ойлгосонуудые үгэхэдөө, бидэ Х. Намсараевай зохёолнууд coohoo дундаршагүй жэшээнүүдые оложо, сээжын ба бэшэмэл янза бүриин даабари дүүргүүлэн бэхижүүлжэ болоно.

Жэшээнь, «Бодинсы үбгэн» гэжэ рассказ coohoo паарна үгэнүүдые, омонимуудые олножо болохо юм:

«Урда хойто үүдээрнь орохо гараха хүнүүд олон, эм дом залаашан юм гү, эдеэ хоол бариашан юм гү — бү мэдэе».

Үшөө нэгэ жэшээ: «Энээгээр болоходоо, үгын хоёр буруу байтараа үхэрэй хоёр буруу болохоёо зогсожо...» (2 омоним).

Мүн үндэhэн буряад, хуушарhан, шэнэ болон нютагай үгэнүүдээр баян зохёолнууд coohoo жэшээнүүдые харая (5-дахи классай программаар). «Тиимэ байгаа» гэжэ ном coohoонь хуушарhан үгэнүүдэй тоолошогүй олон жэшээ оложо, диктант соо оруулжа, изложени, найруулга бэшүүлжэ болоно.

Тиихэдэ шэнэ удхатай үндэhэн буряад үгэнүүдые совет үеын байдал тухай прозоор ба шүлэгөөр бэшэгдэhэн олон тоото зохёолнууд coohoонь оложо хэрэглэхэдэ болоно.

Саашань 7-дохи класс синтаксис үзэхэдөө, Х. Намсараевай рассказуудa, повестьнууд роман болон шүлэглэмэл зохёолнуудhаа абажа, элдэб янзын үгүүлбэритэй, удхатай, найруулгатай мэдүүлэлнүүдэй илгаа, мэдүүлэлэй шухала ба тодорхойлhон, юумэнэй, үйлын шанар харуулhан үгэнүүдые дундаа холбоотойгооршье, холбоогүй мэдүүлэлнүүдыешье абаад хэрэглэжэ болоmoop.

Хөөрөөнэй маягтайгаар найруулагдаhан рассказуудынь үнгэрhэн юумые удхалан бэшэхэ дадал абаха хэрэгтэ айхабтар ехэ нүлөө үгэдэг.

Буряад хэлэнэйшье, литературынньшье хэшээлэй үедэ литературна геройнуудые элирхэйлэн зураглаhан юумэ бэшэлгэдэ Х. Намсараевай зохёолнууд hайн жэшээ болодог. Геройнуудаа зураглахадаа, хайшан гээд газаа түхэлөөрнь хүниие ажаглахаар бэ гэжэ авторай харуулhан жэшээнүүд, үгэ хэлэхэ, хөөрэхэ талаарнь бэшээд орхиhон мүрнүүдынь hурагшадта аргагүй ехэ юумэ үгэдэг.

Жэшээнь, hайшаалта геройнуудаа үндэhэн буряад хэлэнэйнгээ хэдэн янзын жэнхэни үлхөө үгэнүүдээр шэмэглэн зураглаhан байдаг. Харагты даа:

«Муухан тэрлиг дэгэлтэй, багжагар hайхан шарайтай, хори тухай наhанай хурса сагаан хүбүүн», — гэжэ Цыремпил тухай уншанабди.

«Үндэр талбагар магнайгаа үргэн татаад, галтай хоёр нюдөө гүнзэгы болгон hууна», — гэжэ Бааруу багша тухай зохёолшо бэшэнэ. Тиихэдэ муу тооной геройнуудаа тогтомол буряад зоной аман үгэдэ дайралдадаг үгэнүүдээр зураглаhан байхыень ажагладагбди.

«Зээн Бадмын хурса шүдэн хомогор хюмhан», — гэжэ Бадма абгай тухай хэлэгдэнэ.

«Үйлэшье муутай хомхой хобдог хүн юм даа, намhаа хойно... гэртэхи газаахниетнай дууhаагүйдөө hалаха hандахагүй», — гээд Үлэгшэнэй Сэрэн тухай бэшэнэ.

Тиихэдэ шудалан үзэжэ байгаа уран зохёолойнь хэhэгээр дэлгэрэнгы гү, али хуряангы изложени бэшэхэ.

«Уншэдэй үхэл», «Эдиршүүд» гэжэ зохёолнуудhаань абтаhан хэhэгүүдэй жэшээгээр «Урданай болон мүнөөнэй үхибүүдэй ажабайдал» гэhэн найруулга бэшүүлжэ болоно. Пионерэй октябрятануудай ажабайдалда зорюулhан «Дондог — ёhотой пионер» гэhэн найруулга бэшэхэдэ яахаб. «Хэшэгтэ — Улаан Армиин алдарта сэрэгшэ», «Колхоздоо, совхоздоо алдар солотой» гэхэ мэтын темэ абаад, дайнай үеын байдалда зорюулhан найруулгануудые бэшүүлхээр.

Тиихэдэ Х. Намсараевай зохёолнуудhаа үгэнүүдые, мэдүүлэлнүүдые, хэhэгүүдые шэлэн абаад, фонетикээр, лексикээр, морфологёор, синтаксисээр карточкануудые бэлдэхэдэ зохид.

Мүн диктант, изложенинүүдые бэшүүлхээр зохёолнууд coohoонь зохихо хэhэгүүдые абажа тааруулаад, бишыхан гар бэшэмэл согсолборинуудтай болобол бүри hайн.

Литературна теори үзэхэ зүйлнүүдтэ хэрэглэхын тулэ зохёолнууд coohoонь жэшээнүүдые олоор абаад, картотекэ болгон бэлдэнхэйбди.

Х. Намсараев түрүүшынгээ зохёолнуудhаа эхилжэ, гол хоёр темэ, идейнэ хараа шугам баримталдаг гэжэ хүүгэдтэ ойлгуулха шухала. Нэгэдэхеэр, хуушанай харанхы байдалые, тэрэнэй үлэгдэлнүүдые уг унгяарнь хобхо сохихо, шэнэ совет байдалые магтан дуулаха. Хоёрдохёор, социализм байгуулгын тэрэ үеын романтика, тэрэ үедэ тушаалдаhан бэрхэшээлнүүд, хүсэ ехэтэ хамтын ажалаар омогорхолго, таряагаар, малнуудаар бүрхээгдэhэн хүдөө нютагууд, шэнээр бодхоогдоhон асари ехэ завод, фабриканууд тэрэнэй зохёолнууд дотор харуулагдана.

Тиихэдэ Хоца Намсараевай зохёолой жэшээ дээрэ хүүгэдые түүхын ажабайдалтай танилсуулхаhаа гадна, патриотическа үзэл бодолдо, революционно эрмэлзэлдэ, али бүхы түрүү юумэндэ hаалта хэды мунхаг hүзэгтэй тэмсэлдэ — хамаг түрүү юумэндэ дуратайгаар хүмүүжүүлхы хэрэгтэ аргагүй ехэ аша туhатай.

Эдэ бүхы юумые имагтал хэшээл дээрэ бэшэ, харин классhаа гадуурхи, кружковой болон факультативна занятинуудта хэхээр ааб даа. Юуб гэхэдэ, программын хэмжүүр соо эдэ бүхы юумэн багтахагүй бшуу.

С. ЦЫБАНОВА,
Хоринн 1-дэхи дунда hургуулиин буряад хэлэнэй, литературын багша.

ТҮРҮҮШЫН БУРЯАД ЛЁТЧИК

Үнгэрэгшэ жэлдэ Буряадай номой хэблэлээр «Крылья Советской Бурятии» гэһэн багахан ном гараһан юм. Тэрээн дотор Л. А. Убеев түрүүшын буряад лётчик байгаа гэжэ хэлэгдэнэ. Олохон хүн, илангаяа урдань авиацида алба хэһэн хүнүүд энээнние уншаад гайхаа, һэжэглээ һэн. Үнэхөөрөөшье, 1934 он болотор агаарай мэргэжэл шудалһан нэгэшье буряад хүн байгаагүй гээшэ гү? Уншагшадай гайхаха, һэжэглэхэнь дэмы бэшэ байгаа гэжэ уданшьегүй элирээ. Түрүүшын буряад летчик Кузьма Хахлович Хабеев байһан болоно. Энэ хүн үнинэй пенсидэ гаранхай, Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг. Тэрээнтэй һаяхан уулзажа хөөрэлдэгдөө.

— Энэ ном уншаад юундэ өөр тухайгаа мэдүүлээгүйб-та?,

— Өөр тухайгаа хэлэхэдэ, аягүй шэнгеэр һанагдадаг.

Совет гүрэнэй тогтоhоор түрүүшын жэлнүүдтэ Эрхүү хотоhоо холын Хойто зүг руу агаарай зам гаргагдаһан юм. Тэрэ зам Эхирэд-Булгадай аймагай Онгой нютаг дээгүүр гарадаг һэн. Тэрэл сагта Кузьма хүбүүн түрүүшынхеэ самолет хаража, энээнние залаха, жолоодохо гэһэн эрмэлзэлдэ эзэлэгдэһэн байгаа. Тэрэнь юрын буряад хүбүүндэ бэелүүлэгдэшэгүй мэтээр һанагдадаг бэлэй. Теэд тэрэ «далита шубуу» жолоодохо золтой байшоо.

1929 ондо Кузьма Хабеев сэрэгэй албанда татагдажа, буряадай морин сэрэгэй дивизиондо алба хэжэ эхилһэн юм. Тиигэхэдэнь сэрэгэй ниидэлгын һургуулида дивизионой сэрэгшэдэй дундаһаа курсантнуудые абаха гэһэн захиралта ерэбэ. Хүдэр шанга бэетэй сэрэгшэ Хабеев шэлэгдэжэ, Ленинград хотын авиационно һургуулида эльгээгдээ. Тиигэжэ курсант болоһон намтартай.

— Һургуулимнай Ленинград хотодо байдаг һэн,— гэжэ Кузьма Хахлович хөөрэнэ, — Эндэ 1,5 жэл соо «У-1» түхэлэй самолет шудалаабди. Ниидэлгын дүрим, штурманай мэргэжэл, сэрэгэй гурим гэхэ мэтын предмедүүдые үзэдэг һэмди. Түрүүшын туршалгын ниидэлгэнүүд ехэ һайнаар һанагдана. Манай инструктор-инспекторээр мэдээжэ лётчик В. Коккинаки байһан юм. Туршалгын ниидэлгын һүүлээр «Лётчик болохол хүн байнаш, хүбүүн» гэжэ хэлэжэ намайе ехэтэ урмашуулаа, летчигой мэргэжэл саашадаа шудалха хэрэгтэм зоригжуулаа бэлэй.

Үшөө нэгэ мартагдашагүй ушар һанаандам ороно. Хэдэн гүрэнэй, мүн манайшье оронойэрдэмтэд «Граф Цеппелин» гэһэн дирижаблаяар Хойто полюс шэнжэлхэеэ ошожо ябахадаа, манай аэродромдо бууһан юм. Энэ дирижаблиин хажууда харуулда байһанаа мартадаггүйб.

Курсант Хабеевэй туршалгын олонхи ниидэлгэнүүд Оренбургын сэрэгэй летчигой һургуулида үнгэргэгдэһэн юм. Тиихэдэ курсантнууд «У-1» самолёдоор ниидэжэ һурадаг байгаа. Түрүүшынхеэ гансаараа, туһалагшагүйгөөр самолет жолоододжо ябахадаа, Кузьма баярлаһандаа дуулаһан юм. Энэл һургуулида тэрэ тагнуулай «Р-1» самолет шудалаа.

1933 онһоо 1935 он болотор летчик Хабеев Белоруссида сэрэгэй частьда албаяа үргэлжэлүүлээ. Тэрэ тагнуулай «Р-5» түхэлэй дайшалхы самолет жолоододог һэн.

Сэрэгэй албанһаа табигдаад Кузьма Хахлович Улаан-Үдын паровоз-вагон заһабарилгын заводто хүдэлжэ эхилбэ. Теэд тэрэнэй толгойһоо сэрэгэй албанай саг, мантан томо шубуудтал адли самоледууд, хүхэ сэнхир тэнгэри огто гарадаггүй бэлэй. Уданшьегүй Хабеев Якутск ошожо, полярна авиациин летчик болобо.

Эсэгэ ороноо хамгаалтын дайнай үедэ Кузьма Хахлович хойто зүгтэ алба хэһэн юм. Эндэхи летчигууд Америкын Холбоото Штадуудһаа самоледуудые асардаг летчигуудта туһалдаг һэн. Тэдэнние түлишэ, запчасть, эдеэ хоол, хубсаһа хунараар хангадаг бэлэй.

Кузьма Хахлович 17 жэлэй туршада полярна авиацида алба хээ. Киренск-Аляска гэһэн мэдээжэ агаарай трассые летчик Хабеев эгээ түрүүшээр нээлсэһэн юм. Якутскһаа Москва, Киев, бусад олон хото городууд хүрэтэр самоледуудые жолоодоо.

— Нэгэтэ харанхы һүни Алдан хото шадар ниидэжэ ябаабди, — гэжэ Кузьма Хахлович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Гэнтэ зүүн мотоорнай унтаршаба. Урдамнай мантан томо хаданууд. Би тиихэдэ экипажай командир байгааб. Оршон тойронхи газар, дайда һайн мэдэхэл дээрэһээ самолёдоо хадануудай хоорондуур гаргажа, пассажирнуудаа, самоледоо абараа һэмди.

Кузьма Хахлович өөрынгөө ниидэлгын дэбтэр харуулба. Тэрээн соонь олон тоо, баримтанууд бэшээтэй. Гансал граждан авиацида тэрэ 10 мянган час ниидэһэн байна. 1946 ондо ГВФ-эй командовани Хабеевые «СССР-эй аэрофлодой отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнаһан байгаа. Яхадай АССР-эй 30 жэлэй ойн баярай үедэ эрхим летчик Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэһэн байна. Мүн «Якутзолото» трестын үмэнэһөө алтан час барюулагданхай.

— Агаарай флодто 22 жэл соо үзэһэн, туршаһанаа тооложо барахаар бэшэ, — гэжэ Кузьма Хахлович хөөрөөгөө түгэсхэбэ. — Эдэ жэлнүүд наһанаймни эгээл зол жаргалтай үе юм.

П. КАЗАРИНОВ.

СПОРТ — СПОРТ

ХИЛЭ САХИГШЫН ДУРАСХААЛДА

Хилэ сахигша-герой комсомолец Николай Петровой дурасхаалда зорюулагдаһан самбо барилдаагаар заншалта мүрысөөн Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой спортын зал соо хоёрдохёо үнгэргэгдэбэ. Зургаан командын, тодорхойлон хэлэхэдэ манай «Локомотив», «Труд», «Спартак», «Динамо» бүлгэмүүдэй, мүн Эрхүүтэй областиин Усолье-Сибирское хотын «Трудай», Шэтын «Динамын» 53 самбист нааданда хабаадаа.

...1969 ондо манай Эхэороной зүүн хилэ шадар, Даманска арал дээрэ болоһон сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөнэй үедэ баатарай үхэлөөр унаһан Николай Петров армиин албанда татагдахынгаа урда тээ Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто хүдэлһэн юм. Тиимэһээ тус заводой ВЛКСМ-эй комитет «Локомотив» бүлгэмтэй хамта энэ мүрысөө үнгэргөө...

Судейскэ стол дээрэ комсомол хүбүүн Николай Петровой портрет табигданхай. Заншалта мүрысөөе нээлгын парадай һүүлээр геройн эхэ — локомотив-хабсаргалгын цехэй хүдэлмэрилэгшэ Мария Захаровна Петрова үгэ хэлэхэдээ, хүбүүнэйнь дурасхаалые ёһолон хүндэлжэ байһанай түлөө баяр баясхалан хүргөөд, спортсменүүдтэ амжалта хүсэбэ.

Хоёр үдэр соо ковер дээрэ шанга тэмсэл боложо, сутларагшадые ехэтэ һонирхуулаа.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Николай Петухов («Локомотив») Семеновтой түгэсхэлэй уулзалгада барилдахадаа, очкогоороо илаба.

57 килограммай шэгнүүртэ Усолье-Сибирское хотын түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Александр Рябчиков Геннадий Серeневто («Локомотив») шүүгдэбэшье, бэшэ уулзалгануудта абаһан баллаараа нэгэдэхи һуурида гараа.

62 килограммай шэгнүүртэнэй дунда Виктор Серебренников («Динамо») «Локомотивай» түлөөлэгшэ 1 разрядтай Николай Батуев хоёр бүлтанһаа дүршэлтэй, техникэ һайнтай байба. Эндэ Виктор очкогоор диилээ.

— Удаадахи шэгнүүртэ нэгэдэхи разрядтай Юрий Дородных, «Спартагай» спортсмен, мастерта кандидат Владимир Хамаганов хоёр барилдахань, — гэжэ соносхоходо, зал соо шуугаатай болобо.

Энэнышье гайхалтай бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэмнай хододоо гоё һайхан техникэ харуулдагаараа шалгардаг юм. ЛВРЗ-гэй якорна цехэй ахалагша мастер Ю. Дородных шанга тэмсэлдэ 2 очкогоор булижа, түрүү һуури эзэлбэ.

74 килограммай шэгнүүртэн соо Усолье-Сибирскын түлөөлэгшэ, СССР-эй спортын мастер Х. Сантовтай тэнсэхэ хүн олдоогүй.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой дизельнэ цехэй слесарь Виктор Трепетун (82 кг.) Томинние (Усолье-Сибирское) 3 минута соо диилээ.

100 гаран килограммай шэгнүүртэ Кондрат Ажунов («Спартак») Н. Панакшиние тогтоон торгоонгүй, үбдэхөөхэ арга хэрэглэн, 1,5 минута соо шүүбэ.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ П. Шишмарев (Усолье-Сибирское), В. Сидоров («Динамо»), Н. Паякин («Локомотив») илажа гараһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгөөр Улаан-Үдын «Локомотив» бүлгэмэй самбистнууд 15 очко абажа, нэгэдэхи һуури эзэлээд, дамжуулгын кубогаар, I шатын дипломоор шагнагдаа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР...

☐ ХОККЕЙ. Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн түгэсэхэ тээшээ боложо ябана. Эндэ ЦСКА-гай командын хоккеистнүүд бусадһаа һайн байдалтай дээрэһээ, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлжэ ябана. Ээлжээтэ нааданай болоходо ЦСКА-гай хоккеистнүүд «Крылья Советов» командатай 5:5 гэһэн тоотойгоор тэнсэһэн байна. Мүнөө алишье командын мүнгэн, бронзо медальда хүртэхэнь үшөө тодороодүй. Юуб гэхэдэ, һүүлшын уулзалгануудай урда тээ хоёрдохи, гурбадахи һууриин түлөө наадажа ябаһан «Крылья Советов», «Спартак» комманданuудай байдал адли — 43-аад очкотой болонхой. Зүгөөр «Крылья Советов» команда хоёр, «Спартак» нэгэ уулзалга үнгэргэхэ юм.

☐ БАСКЕТБОЛООР наададаг Киевэй эдиршүүлэй команда США-һаа Аргентинэ ошобо. Тиихэдээ эдэнэр нүхэр ёһоной хоёр уулзалга үнгэргэхэдөө, хоюуландань 63:53, 96:76 тоотойгоор шүүһэн байна.

США-гай эхэнэр баскетболистнуудай команда манай орон соогуур айлшалжа байнхай. Жэшээнь, Москвада СССР-эй суглуулагдамал командатай хоёр уулзалга үнгэргэхэдөө хоюуландань— 31:105, 25:82 тоотойгоор шүүгдэбэ.

☐ СТОЛОЙ ТЕННИС. СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө спортын клубуудай дунда Москва хотодо үнгэргэгдэһэн нааданда Одессын «Авангард», Москвагай «Буревестник» команданууд шүүжэ гараба.

☐ ФУТБОЛ. СССР-эй суглуулагдамал командын футболистнууд үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда Ирландиин футболистнуудые 2:1 тоотойгоор шүүһэн байна. Наадан Киев хотын стадион дээрэ үнгэргэгдэһэн байха юм. Добтологшод Блохин, Колотов, Хэнд гэгшэд нэжээд бүмбэгэ сохижо оруулһан байна. СССР-эй суглуулагдамал командын футболистнууд Швейцариин командатай хоёр, Турциин футболистнуудтай нэгэ наада үнгэргэхэ юм.

☐ ВОЛЕЙБОЛ. СССР-эй суглуулагдамал эхэнэр командын һүүлээр манай ороной эрэшүүлэй команда Япон орон соогуур айлшалжа эхилбэ. Түрүүшынгээ наада Нагой хотодо национальна командатай үнгэргэхэдөө 3:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

☐ БАЙГША ОНОЙ майн 17-до Москва шадархи аэродром дээрэһээ «Е-266М» түхэлэй самолёдоор түргөөр агаарта дэгдэн гаралгаар дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоохын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэһэн байгаа. СССР-эй габьяата лётчик-туршагша, Советскэ Союзай Герой А. Федотов 25 километрэй зайе 2 минута 34.2 секунда соо гаталһан байба. Энэнь түргөөр агаарта дэгдэн гаралгаар урдань тогтоогдоһон дэлхэйн рекордһоо 6,8 секундаар үлүү болоһон байна. Мүн тэрэ 35 километрэй зайе 4 минута 11,3 секунда соо гаталжа шадаа. Урдань нимэ үндэртэ самолёдые түргөөр агаарта дэгдээлгээр дэлхэйн рекорд тогтоогдоогүй юм.

Нүгөөдэ—СССР-эй габьяата летчик-туршагша, Советскэ Союзай Герой П. Остапенко 30 километрэй зайе 3 минута 9,7 секунда соо гаталһан байгаа. Тэрэ түргөөр агаарта дэгдэн гаралгаар урдань тогтоогдоһон дэлхэйн рекордые 18,1 секундаар һайжаруулба.

Лётчигууд Федотов, Остапенко гэгшэд байгша оной январь — февраль һарануудта Америкын «Ф-15» истребителеэр харуулһан дэлхэйн рекордые шэнэлбэха юм.

25, 30, 35 километрэй зайнуудта самолёдые түргөөр агаарта дэгдээлгээр тогтоогдоһон дэлхэйн шэнэ рекорднуудые бүридхэлдэ абахын тула ФАИ-да эльгээгдэбэ.

Эдэ ниидэлгэнүүдые үнгэргэлгэдэ хабаадалсаһан лётчигууд, инженернүүд, техникүүд энэ амжалтаяа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илаһаар 30 жэлэй, болохоёо байгаа КПСС-эй XXV съезддэ зорюулна. (ТАСС).

ЗАХААМИНАЙ аймагай типографи эндэхи түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Типографиин коллектив юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй даабарине амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Габшагай ажалаараа энээндэ ехэ хубитаяа оруулдаг түрүүшүүл олон. Тодорхойлон хэлэхэдэ, наборщица Руфина Ильинична Невзгодова 22 жэл соо эндэ хүдэлжэ байна. Тэрэ табан жэлэйнгээ түсэбые байгша оной январь һарада дүүргээ һэн.

Партида, совет арадта хандаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй Хандалгада харюусан, нүхэр Невзгодова дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байгаа. Тэрэ һара бүхэнэйнгөө даабарине 130 процентээр дүүргэнэ.

Руфина Ильинична баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэдэг. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ аймагай типографиин коллектив габшагай ажалай вахтада жагсаба. Имагтал ажалай түрүүшүүл бэшэ, харин һая ерэһэн залуушуулшье һайнаар хүдэлжэ, ажалай бэлэгүүдые барихаар шармайн оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наборщица Руфина Ильинична Невзгодова ажалдаа.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

АЖАЛАЙ АРЮУН ЗАМДА ГАРАБАД

Буряадай хүдөө ажахын институдай агрономуудай факультедэй багшанар һургажа гаргаһан залуу мэргэжэлтэдтээ диплом барюулжа, ажалай арюун замда табиба.

Институт дүүргэжэ гараһан 34 хүнэй дипломно хүдэлмэри гүрэнэй шалгалтын комиссиин зүгһөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Жэшээнь, М. А. Сучкова, И. Г. Казанцева, Т. В. Симухина, Г. И. Гусев, Д. С. Баторов гэгшэдэй бэшэһэн дипломно хүдэлмэринүүд үйлэдбэридэ хэрэглэхэ гэжэ дурадхагдаа. Эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ оролдосотойгоор хабаадалсаһан үсэгэлдэрэй студентнэр, мүнөөдэрэй залуу мэргэжэлтэд институдайнгаа багшанар болон гүрэнэй шалгалтын комиссяар һайшаагдаһан байна. Тиин М. Сучкова, И. Казанцева гэгшэд аспирантурада орохоор зууршалагдаба.

Институт дүүргэгшэдэй табаниинь — В. Просянников, Т. Кобелева, А. Шабанов, И. Казанцева, М. Сучкова гэгшэд һуралсалдаа шалгарһан дипломоор шагнагдаһан байна. Эдэнэр эрхим һайнаар һуралсахынгаа хажуугаар, институт, факультедэйнгээ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байһан. Жэшээнь, Шабанов курсынгаа старостаар түрүүшын үдэрһөө эхилээд, тэрэнээ дүүргэтэрээ таһалгаряагүй үетэн нүхэдөө ударидажа ябаһан байна. Просянников профкомой гэшүүнээр, нүгөөдүүлынь институдайнгаа уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ябадаг байһан.

Хүдөө ажахын институдай 106 эрдэмтэ-агрономууд юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлэй түрүүшын хабарай таригада хабаадалсахань. Эдэнэр Шэтын, Эрхүүгэй болон бусад областьнуудай, манай республикын ажахынуудта хүдэлхөөр эльгээгдэбэ.

Манай корр.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ХЕЛЬСИНКИ

КПФ-эй XVII съезд дүүрэбэ

ТАСС

Финляндиин Коммунис партиин XVII съезд хүдэлмэреэ эндэ дүүргэбэ. Съездын түгэсхэлэй заседани дээрэ КПФ-эй Центральна Комитедэй шэнэ бүридэл һунгагдаа.

Нэгэн һаналтайгаар баталагдан абтаһан «Партиин нэгэдэл бэхижүүлхэ үндэһэ һуури тухай» тогтоолые съездын хүдэлмэриин гол шухала дүн гэжэ тоолоно болоно.

Хойто Финляндиин хүн зоной ажал хүдэлмэреэр хангагдахын, байдалайнь һайжаруулагдахын ашаа туһада Лапландиин делегадуудай дурадхалаар Финляндиин ба Советскэ Союзай харилсаа холбоое үргэдхэхэ шухала байһан тухай тогтоолые съезд һайшаагаа.

Съезд «Интернационал» дуулалгаар дүүрэбэ.

КПФ-эй ЦК-гай нэгэдэхи пленум дээрэ һунгагдаа гэбэл: Аарне Сааринен — КПФ-эй түрүүлэгшээр, Тайсто Синесало, Олави Хяннинен — КПФ-эй вице-түрүүлэгшэнэрээр, Арво Аалто— КПФ-эй генеральна секретаряар.

Пленум КПФ-эй ЦК-гай Политбюрое, Секретариадые һунгаһан байна.

ЛОНДОН

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕЛЕГАЦИ АНГЛИДА

ТАСС

Великобританиин парламентын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр Англида ерээд байһан СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ В. П. Рубен түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци орон соогуур аяншалга хэбэ.

Лондонһоо мордохынгоо урда тээхэнэ делегациин гэшүүд Хайгейтскэ хүүр дээрэхи Карл Марксын хүүрэй дэргэдэ венок табиба. Веногой лентэ дээрэ игэжэ бэшээтэй: «Научна коммунизмын үндэһэ һуури табигша Карл Маркста — СССР-эй Верховно Соведэй делегациһаа».

Совет парламентаринар Оксфорддохи университедэй хотодо хүрэбэ. Город соогуур ябажа хараһанайнгаа һүүлээр СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд шэнэ колледждэ ошоһон байна. Урдань Великобританиһаа СССР-тэ элшэн сайд байһан, мүнөө колледжиин ректор Уильям Хэйтер эдэнэй хүндэлэлдэ сайлалга хээ. Удаань делегаци Англиин агууехэ драматург Шекспирэй эхэ нютаг —Стратфорд-Он-Эйвон хото хүрэжэ ерэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Чикагода баярай суглаан болобо

ТАСС

Гитлеровскэ фашизмые һамна бута сохиһоор 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түрүү үзэлтэй олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан Чикагода болобо.

Автомобильна, аэрокосмическа промышленностиин ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл профсоюзай организациин түрүүлэгшэ Норман Рот суглаа нээхэдээ, дайнай бүхы хүндэ хүшэр юумые бэе дээрээ даажа гараһан Советскэ Союзай баатаршалгые американ арад, бүхы дэлхэйн арадууд хэзээдэшье мартахагүй юм гэжэ мэдүүлээ. «Совет арадта бүхы хүсөөрөө туһалха гээшэ нангин уялгамнай болоно гэжэ американ хүдэлмэришэд дайнай жэлнүүдтэ тоолодог байгаа. Мүнөө дайнай һүүлээр гушан жэлэй үнгэрһэн хойно, Советскэ Союзай захилнуудые заводойнгоо дүүргэжэ байһандань зол жаргалтайб, — гэжэ Н. Рот хэлээ.

Арадуудта, парламентнуудта ба правительствануудта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын хандалга дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ СССР-эй шэнэ шухала хубита болоно гэжэ Американ совет хани барисаанай национальна Соведэй Чикагодахи отделениин түрүүлэгшэ Лестер Уикстрем мэдүүлбэ.

БАНГКОК

США-гай сэрэгэй харата ябуулга хэһэнэй һүүлээр

ТАСС

Американ хорото муухай ябуулгануудые буруушааһан жагсаалнууд Таиландын ниислэл — Бангкок хотодо, ороной олон провинцинуудта үнгэргэгдэжэ байһаар.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр Чатчай Чунхаван США-гай хэрэгүүдые саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ меморандум барюулаа. Камбоджодо эсэргүүгээр хэгдэһэн сэрэгэй ябуулга Таиландын бэеэ дааһан байдалые бүдүүлигээр хазагайруулһан ушар болоно гээд энээн дотор хэлэгдэнэ.

ТОКИО. (ТАСС). Пекинһээ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, буляан абтаһан американ корабль дээрэ ехэ пластикова бомбо, радиоэлектронно түхеэрэлгэ байгаа гээд Нородом Сианук Японой соцпартиин түрүүлэгшэ байһан Кадзо Сасакитай хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. США-гай һүйдхэлтэ ябуулгануудые дэмжэлгэһээ Токиогой арсатар Камбоджо Японтой дипломатическа харилсаа тогтоожо шадахагүй байна гээд тэрэ хэлэбэ.

СИНГАПУР. (ТАСС). «Майагез» гэжэ американ судныг капитан пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Камбоджын зүгһөө намда, минии командада муугаар хандаагүй гэжэ мэдүүлээ. Буудаһанайнгаа һүүлээр американ сэрэгэй самолёдууд хүнэй бэеын арһа суухаруулан галдаха газтай контейнернүүдые хаяһан байна. Американ командын гэшүүд энээнһээ ехээр хохидоо.

ВЬЕНТЬЯН

Лаостохи байдал

ТАСС

Лаосой премьер-министр Суванна Фума Лаосой премьер-министрэй орлогшо, Патриотическа фронтын ЦК-гай генеральна секретарь Фуми Вонгвичидтэй уулзажа, хархис бүлэглэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй оронһоо зугадахадань, коалиционно правительствада эдэнние һэлгэхэ ёһотой шэнэ министрнүүдэй кандидатуранууд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

Оборонын министр Чампассак, финансын министр Сананикон ба гүрэнэй, хоёр секретарь правительстваһаа хуулитаар гаргагдаа. Гадна, Вьентьянай зонодо май һарада болоһон жагсаалнуудай үеэр элүүрые хамгаалгын министр К. Абхайе тушаалһаань буулгаха гэһэн эрилтэ табигдаа һэн. Тиин табан министрэй кандидатура шэлэн олохо тухай хөөрэлдөөн болоһон байна.

Патриотическа хүсэнүүдэй түлөөлэгшэ, генерал Кхамуан Буфай хүтэлбэрилдэг Оборонын министерство королевскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдһээ хархис ажал ябуулагшадые зайсуулан гаргана.

ТУНИС

Шухала хэрэг

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Туниста ерээд бусаһан ушарыень «Совет-Тунисай харилсаае хүгжөөлгэдэ шухала хэрэг болоно» гэжэ нютагай хэблэл бэшэнэ.

Совет-Тунисай хамтын коммюникегэй текстые бүхы газетэнүүд эли газартаа толилно. Уласхоорондын мүнөөнэй байдалай гол шухала асуудалнуудаар хоёр тала нэгэн адли һанал бодолтой байна гээд энээн дотор хэлэгдэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Туниста ерээд бусалга хоёр ороной хоорондохи харилсаанда шэнэ хуудаһа нээнэ гээд «Аксьон» газетэ бэшэнэ.

ЖЕНЕВЭ

Конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр

ТАСС

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараахагүй тухай договорой бэелэлые хаража үзэхэ конференци Женевэдэхи Нацинуудай ордон соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараахагүй тухай абаһан уялгануудаа хэлбэришэгүйгөөр сахин бэелүүлхэ гээшэ договорой бодотоор бэелэлгын гол шухала үрэ дүн болоно гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ, конференциин политическэ комитедтэ мэдүүлээ.

Гэхэ зуура, зарим гүрэнүүд зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудалые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ һаад тойбо ушаруулна гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Тиимэһээ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө тэмсэл эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ Л. И. Брежнев байгша оной майн 8-да хэлэһэн үгэ соогоо онсолон зааһан байна. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараахагүй тухай договор уласхоорондын байдалда, энэ договорые саашадань бэхижүүлгэдэ һайнаар нүлөөлнэ.

ЛИССАБОН

Фашис эмхи элирүүлэгдээ

ТАСС

Гадаадын хархис хүсэнүүдтэй холбоотой фашис эмхиие элирүүлһэн тухайда Португалиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штаб мэдээсээ. Ороной сэрэгэй хэдэ хэдэн частьнуудта үгэсэгшэдые барижа тушааба. Мүрдэлгэ үргэлжэлһөөр.

Тус эмхиин баригдаһан түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, байгша оной мартын 11-нэй хархис хэрэгтэ эдэнэр сэхэ хабаатай байгаа.

Элирүүлэгдэһэн фашис нюуса эмхи генерал байһан Спинолэтэй, хилын саагуур зугадаһан тэрэнэй туһамаршадтай холбоотой байгаа гээд национальна радио мэдээсэнэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Надежда Иванова» — телевизионно документальна фильм. 10.25 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди» (үнгэтэ). 10.45 — «Шолоховой жэшээгээр». Литературна дамжуулга. 11.35 — СССР-эй Гүрэнэй симфоническа оркестрэй концерт. 12.20 — «Искусствын мастернууд — үхибүүдтэ» (үнгэтэ). 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Хүхюу нотонууд (үнгэтэ). 13.15 — «Үхибүүд, урагшаа». 14.00 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 14.35 — «Александр Невский» — кинофильм. 16.20 — 16.30 — Забһарлалга. 16.30 — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев телевизор харагшадай асуудалда харюусаха. 17.00 — «Өөрыгөө шалга». (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — «Таанарта зорюулагдаһан манай дуун ба хатар».

Улаан-Үдэ. 19.30 — Түрэлхидтэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөн. 19.50 — Һүүлэй һонин.

«Орбита». 20.00— «Александр Невский» кинофильм. 21.50 — СССР-эй Науканuудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев телевизор харагшадай асуудалда харюусаха. 22.20 — «Өөрыгөө шалга» (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время». 00.30 — «Футболоор СССР—Югослави хоёрой команданууд наадаха. Забһарлалгадань «Спортлотогой» тираж.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.10 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.30 — Мүнөө сагай эрдэм наука.

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Элүүр энхын булан» — тележурнал (буряадаар).

hонирхохол байхат

АЛИРҺАН ШОФЕРНУУДТА ТУҺАТАЙ

Ямаршье үрэ жэмэстэй алирһаншье хүнэй бэедэ туһатай гэжэ үнинэй жэ. Швейцариин алирһанай үшөө нэгэ шанарыень элирүүлээ. һаар шанаһан шүүһэ уухада хүнэй нюдэнэй хурса, ухаан һэргэг болобайна. Автомашинын жолшодто тиимэ сироп ехэ туһ байха гэжэ тоологдоно. нэй алирһанай сироп ябабал, харгын элдэб хаалта боолтонуудые обёоржо, дары зүб ри абажа шадаха бшуу.

ДАЛАИН ОЕОРЬОО АБТАҺАН ТОҺОН

Австралиин нэгэ далайн оеорһоо уһан ургадаг ногоон намаа жа абаха хүдэлмэри ябуулагдана. Тэрэ ногоо маае буйлуулаад, саахар, мал, аскорбинова кислота даг, мүн энэ ногооe абада лоһонойнь гол шалтагаан хэдэ, тэрэнһээ тоһо абаха рилготойгоор суглуула Тэрэ тоһониинь шэмэ, райнгаа талаар оливково доной тоһонһоо дутуугүй

ЗҮГЫНҮҮД ЮУ СУГЛУУЛНАБ?

Хэнэйшье мэдэһээр, нүүд нектараар хоолойгоо жээдэг гээшэ ааб даа. бэшье зүгынүүд сэсэгһээ сашье нектар абадаг бэшэ, ha тусгаар тоһо суглуулдаг на гэжэ ФРГ-гэй эрдэмтэд доруулба. Тэрэ тоһониинь тарта орходоо калори талаар 8 дахин шэмэтэй Тиимэ тоһотой сэсэгүүд дээрэ гансахан Урда Амери дэ, Австралида, Африкын зүгтэ олдоо. Тиигэбэшье мэ сэсэгүүдые бэдэрэлгэ гэлжэлһөөр. Һэрюуншэг рилтай газар нютагуудта тиимэ тоһотой сэсэгүүд ур даг байха ёһотой гэжэ шэнэ лэгшэд багсаана.

ХҮГЖЭМДЭ ДУРАТАЙ ТОМАДУУД

Хэрбээ классическа хүгж буулгажа абаһан пластин парнигай хажууда үдэртөө дэн час табяад дууграаха зарим овощ, илангаяа тох һураггүй түргэнөөр ург эдеэнэйнь үнгэшье эли һайхан болоно гэжэ оронодо ажаһуудаг овощ гиулагша Гарли Робертс лоно. Ургамалнууд хүгжэ дуye һайн, муу гэжэ руулдаг байба. Жэшээнь, н-ролла хүгжэмэй абяа хадань, ургамалай набша маа хумиралдаад, түргэн шыжа, муудашадаг байба.

ГУЛАБХААЕ —МЯХАН

Америкын селекционер шэнэ түхэлэй гулабхаа дэг болоо. Тэдэнь юрын гу хаануудһаа хоёр дахин то мяхалиг юм. Тиимэ тэдэ лабхаанууд дээгүүр ниид шададаггүй.

Тон амтатай, шэмэтэй мяхатай тэдэ томо гулабх нуудые үсхэбэрилхэ фер дальбараануудыень гаргаха кубатор барихаар түсэблэ нэ.

ГАХАЙН ОРОНДО ОРО ҮДХЭХЭ

Оронойнгоо хүн зоние хаар хангахын тула гахайн ханай орондо буга болон мяха ехээр абадаг болоо таарамжатай гэжэ Шотл диин зарим эрдэмтэд тоо но. Эрдэмтэд 140 оронуу тусгаар байрада байлгажа хана. Тэдэнь 6—8 һаратаб тус тустаа центнер хахад таһан байна. Оро бүхэ үдэртөө 350 грамм таряа ханай зүйл, килограмм бүдүүн тэжээл эдюулжэ хада, тэдэнь шэгнүүрээ бүридөө хахад килограмм нэмээдэг.

(«Сельская новь» журналһаа абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан «Үхибүүдэй зунай амарал — түрүү бэшэг.

Хоёрдохи хуудаһан «Шанарай түлөө» — В. ськовой статья. «Совет оро шэнэ һонин» — суглуу ри. «Улаан-Үдын шэнэ тал» — О. Березковой статья. «БАМ-ай барилгашад түрүүшын слет» — Т. совагай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһан «Дэлхэй дээрэ эгээл кратическа»— залуу шадтай М. Балуровай рэлдөөн.

Дүрбэдэхи хуудаһан Һуралсалай заведенинүү абаха тухай мэдээсэлнүүд

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам редактора — 2-68-..., зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-6..., сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-6..., информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01486. Заказ № ...